

ENA IN DOM 11

NOVEMBER
9 3 6
ETO VII

IP HOČEMO IN NE VO INIH IGER

Nivea-creme varuje Vašo kožo

Ne slabo vreme, ne domaća opravila ne morejo škodovati koži, če jo negujete z Niveo. To svojo lastnost, ki kožo varuje in hkrati olepšava, ima Nivea z hvalti Euceritu, ki ga ima v sebi in ki nadomešča naravno masčobo kože. Zato je tudi Nivea nekaj čisto posebnega in se ne da z ničimer drugim nadomestiti Vasa koža potrebuje Niveo, da ostane mladoštna in lepa.

Jugoslav. P. Beiersdorf & Co.
d. z o. j., Maribor.

Zdaj ob koncu leta nam lahko pridobite eno ali dve novi naročnici. Za majhen trud dobite lepo nagrado!

Najbolj se boste očuvali prehlada

če si nabavite

STRIC TIVAR
SPECIALIST

Rp.
Tivar
Hubertus
Din 320.-
Stric Tivar

TIVAR
NEPREMOČLJIVI
HUBERTUS

TIVAR OBLEKE

Ali ste na naročnini kaj v zaostanku?

Prosimo, pogledajte odrezke naših položnic, če ste za to leto že nakazali 105 oziroma 68 din. Potem iskrena hvala! Če pa imate kaj zaostanka, nam ga še danes nakazite!

Lepo vezana knjiga
bodi kras knjižnice
v Vašem domu!

Take vezave, od preprostih
do najfinejših, Vam oskrbi

knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 6/II

Ta zob je bil še

popolnoma zdrav!

Krona in korenina — zdravi in nepoškodovani — potrujeta to, vendar se je zob kljub temu začel majati ter je nekega dne izpadel. Na zobu se je skrito tvoril zobni kamen, zajedel se je globoko med zob in zobno meso in tako je izgubila korenina svojo trdno podlago.

Sargov Kalodont je edina zobna krema v naši državi, katera vsebuje sulforicinoleat, patentirano sredstvo proti zobnemu kamnu. Z uporabo Sargovega Kalodonta se odpravi zobni kamen ter se prepreči njegova ponovna tvoritev.

★ **Pozor! Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo varčna v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.**

SARGOV

KALODONT

D O M A Č I I Z D E L E K

**PROTI
ZOBNEMU
KAMNU**

Pasnemajte!

Za tiskovni sklad so darovale tele gosp. naročnice: Mara Novakova, Maribor, 75 din; Herta Cenčičeva, Zagreb, 64 din; Franja Furlanova, Celje, in Antica Pavlovičeva, Beograd, po 50 din; Hilda Jenkova, Ljubljana, 42 din; Dragica Perkovičeva, Prilep, 36 din; Helena Sušteršičeva, Maribor, Jerica Rakovičeva, Zagreb, in Ivana Skočirjeva, Novo mesto, po 30 din; Slavica Benedikova, Kranj, 25 din; Franja Sušnikova, Ljubljana, Amalija Orehkova, Maribor, in Marjanica Koželjeva, Sušak, po 20 din; Pepica Savinkova, Sv. Pavel pri Preboldu, 19 din; Albin Verbič, Celje, 15 din; Olga Zupančičeva, Moste, 12 din; Lina Medjova, Dubrovnik, in Ema Mešičeva, Slovenska Bistrica, po 10 din; Branka Gašpersičeva, Crikvenica, Angela Kovačeva, Kranj, in Ivanka Pogorečeva, Maribor, po 8 din; Elica Kopačeva, Vič, 7 din; Ana Dobovičnikova, Dobrna, Zagorka Seliškarjeva, Stari trg, L. Kurent, Francija, Marija Gorjančeva, Moste, in Kristy Jelinčičeva, Stari trg, po 5 din; Anica Rakeževa, Šmarje pri Jelšah, in Elica Antoničeva, Jesenice, po 4 din; Marica Smoletova, Ribnica, Angela Merharjeva, Sv. Tomaž, Zofka Potočnikova, Radvanje, Francka Rapetova, Koprivnik, Ivana Železnikova, Šmarjeta, Tončka Logarjeva, Laško, in Ina Zidarjeva, Zagreb, po 3 din; Ana Cmerekarjeva, Veržej, Franja Zgončeva, Celje, Marija Baumanova, Slovenske Konjice, Terezija Mervarjeva, Žužemberk, Ivanka Murnova, Trbovlje, Antonija Strmškova, Jesenice, Breda Kovačeva, Šibenik, Štefka Dolganova, št. Vid, in Fani Klemenova, Velika Loka, po 2 din.

VSEM DAROVALKAM SE ISKRENO IN PRISRČNO ZAHVALJUJEMO. TO POMOČ V TEH HUDIH ČASIH VEDO CENITI TISTE REVNE NAROČNICE, KI DOBIVAJO IZ TEGA SKLADA »ŽENO IN DOM« BREZPLAČNO.

Ples napravi vitko linijo

Doslej smo vedeli, da je ples dobra gimnastika za telo. Dobra plesalka je zmerom gibčna in graciozna. Da pa plesalec lahko bolj shujša kakor drvar, ki cepi drva, tega doslej še nismo vedeli. Na fiziološkem inštitutu v Helsingforsu so dognali, da porabi dober plesalec neverjetno dosti energije in telesnih moči. In preizkusili so, da porabi plesalec več telesnih moči kakor pa drvar, ki ves dan cepi drva.

To je vesela novica za vse naše beluške, ki rade plešejo in ki bi rade shujšale za nekaj kilogramov. Seveda pa ne smemo pretiravati. Tega vam menda ni treba še posebej povedati, kajne? Pretirano plesanje slabi srce! Torej zmernost, pa bo šlo prav dobro!

"Odol" učinkuje zaščitno

L83

Kdor neguje usta z Odolom, si varuje zdravje. Odol odvira okuženje z nahodom, z boleznimi v grlu, s hripo in z drugimi podobnimi boleznimi. Odol je idealno sredstvo za nego ust v prehodni letni dobi, zato pomnite splošno znano resnico, da ni pomočka, ki bi tako varoval zobe, usta, žleze in grlo, kakor Odol.

Varuje Vaše zdravje

ODOL

(L83) je oznaka še bolj izpopolnjenega Odola, katerega antiseptično delovanje je še v večji meri zvišano. Bakteriološke in klinične preiskave so znanstveno dognale, da Odol uničuje bakterije.

Občutek manjvrednosti.

Moja mladost je bila zelo žalostna. Mama mi je umrla, ko sem imela nekaj več ko leto dni. Dobila sem mačeho, ki me je sovražila in zaničevala. Nobene reči ji nisem prav storila. Karkoli so moji po polni bratje in po polni sestre zagrešile, vse je napravila meni. Zato so marsikatero hudobijo napravili, ker so vedeli, da se jim ne bo nič zgodilo in da bom jaz za njih grehe tepena. Tudi v šoli ni bilo nič boljše. Ker sem se vedno bala, nisem mogla o pravem času odgovoriti in sem seveda dobivala slabe rede. Postala sem zagrenjena, odljudna in trma. Nikdar nisem imela nobenih prijateljev. Samo moj ubogi oče je videl, kako je z menoj. Molčal je in trpel ter nosil potpečljivo svoj križ. Dva in dvajset dolgih let sem prenašala to breme. Zato pa je Bog uslišal moje prošnje in molitve in mi poslal moža, ki me je rešil zaničevanja, preziranja in grdega ravnanja. Osem let sem že z njim srečno poročena. Hvaležna sem mu in z vsem srcem vdana. Tako rada bi mu pokazala svojo hvaležnost in ljubezen, pa tega ne znam. Moj mož je v kratkem času dosegel vpliven družabni položaj in bi potreboval ženo, ki bi imela uglasen nastop in ki bi se znala neprisiljeno vesti. Tako ga pa boli, ko vidi, da ljudje samo njemu izkazujejo vse časti, mene pa kar nekako prezirajo in omalovažujejo.

Izza moje mladosti mi je ostal občutek manjvrednosti. Moj mož pravi, da sem po naravi inteligentna. Govorim več jezikov, veliko čitam, v vseh strokah sem kolikor toliko podkovana, poznam vso literaturo in

umetnost. Kadar bi morala poseči v pogovor, pa dobim tremo. Menda je to od mojih slabih živcev, ko živim vedno v strahu, da bi to moje sedanje pravilčno življenje prenehalo, da bom izgubila moža, ki mi je vse na svetu. Saj mora velikokrat sam v družbo, ko jaz zaradi svojega nesrečnega nerazpoloženja ne morem z njim. Vsi se mi zdijo, da stojijo visoko nad menoj in da jim nisem kos. Moj mož pa pravi, da marsikoga izmed njih v vsem prekašam, in ne more razumeti, zakaj imam tak strah pred ljudmi. Potem se pa še o meni govori, da sem ošabna in nedostopna, ker sem v družbi bolj molčeča. Položaj mojega moža pa zahteva, da mu stojim z družabnim nastopom ob strani.

Ljuba gospa, nikar ne zamerite, da se ne podpisem. Čeprav Vas ne poznam, Vam zapupam. Toda ne morem Vam razodeti svojega imena, ker ne vem, ali pride vse Vam samim v roke. Sem daleč izven Slovenije in mi lahko v listu odgovorite. Saj okolica mojega moža ne pozna mojega prejšnjega življenja.

Prosim Vas, odgovorite mi, kaj bi poizkusila, da bi bila v družbi bolj mirna, da bi lahko spremljala moža na razne prireditve, ne da bi imela tremo, in da bi se lahko udeleževala vseh pogovorov.

U. V. B.

Odgovor. Draga gospa, mislim, da Vam bom lahko dobro svetovala. Ako bi mi ne bili popisali svoje mladosti, bi morda ne vedela, kako naj Vam odgovorim. Sklepam, da tudi zdaj nimate nobene prijateljice, kakor je v mladosti niste imeli. Najbrže nosite vse svoje duševne težave sami s seboj. Zato tudi ne veste, da trpi veliko žensk, ki so razburkane narave, na tremi. To se pa da popolnoma odpraviti. Vsaki deklici, ki pride prvič v družbo, srce burno utripa in ima občutek, kakor bi jo nekaj dušilo. Če jo kdo kaj vpraša, kar jejla ali pa le s težavo spravlja besede iz sebe. To je seveda trema. Vsaka maturantka ima pri izpitu tremo. Vsaka igralka, profesorica, javna delavka, gospodinja ima pri prvem nasto-

pu tremo. In tudi moškim se godi tako. So ljudje, ki imajo tremo samo pred nekaterimi osebami. Tako bo na pr. govornik brez treme govoril tisočim ljudem. Če ga bo pa poslušal kdo, pred komer bi se posebno rad izkazal kot dobrega govornika, se ga bo prav gotovo kolikor toliko lotila trema. Vsemu se pa človek polagoma privadi, in trema izgine.

Zato pričnite tam, kjer ste priliko zamudili. Dvakrat, trikrat pojdite sami v damsko družbo in govorite čim več, o čemer pač hočete. Postanite klepetavi samo zato, da se Vam jezik ne bo zapletal. Če se družba z Vašimi nazori ne bo strinjala, naj Vas to nikar nič ne moti. Potem pojdite, kadar nanese priložnost, v manjšo družbo, ki jo le površno poznate in ki ne ve, da ste bolj molčeči. Tudi tukaj skušajte uveljaviti svoje mišljenje, naj se že govori o čemer koli. Zagotavljam Vas, da boste na ta način v kratkem času izgubili občutek manjvrednosti. Pač pa boste imeli tremo takrat, ko boste prišli v družbo, ki Vas pozna in kjer bo tudi Vaš mož navzoč. Prvikrat se boste silno težko rešili občutka, da vsi komaj čakajo, da napravite kakšno nerodnost. Bili se boste tudi, da bi mož tega ne opazil. Za prvi slučaj si pomagajte s pomirjevalnim sredstvom, ki Vam ga predpiše zdravnik. Sploh Vam nujno priporočam, da odkritosrčno govorite o tej svoji težavi z zdravnikom specialistom. Dandanes je znanost že tako napredovala, da Vam on lahko pomaga preko Vaše treme. Saj ko boste le enkrat stali brez bojazni pred družbo in možem, boste rešeni tega nesrečnega občutka manjvrednosti. Seveda pa je nujno potrebno, da ste o vseh zadevah, ki se tičejo Vašega moža, dobro poučeni. Ko bi se pa le zgodilo, da ne bi bili kos predmetu, o katerem se bo govorilo, potem se pogovoru ognite.

Se na to naj Vas opozorim, da ne zlorablja sredstva, ki Vam ga bo zdravnik predpisal. Samo toliko in tolikokrat, kolikor Vam bo odrejeno, sicer si boste uničili živce.

Ali ste prepričani, da jo hranite,

kakor je treba...

... če ji dajete dosti jesti?

OVOMALTINE

je znanstvena kombinacija najzlahtnejših redilnih sestavin, ki se oahajajo v mleku, svežih jajcih in sladu z dodatkom kakava zaradi boljše arome. Zato bi morala biti Ovomaltine na mizi za zajtrk in kosilo v vsaki družini, kjer so otroci. Ovomaltine ima prijeten okus in se lahko prebavlja.

ZNIŽANE CENE!

Zavoček: mali Din 10'50, srednji Din 24'—, veliki Din 43'—.

Poletna hišica.

Ob vodi ima moj mož majhno parcelo, kjer si misli spomladi sam postaviti majhno kočico. V ta namen bi si že zdaj rad ves les pripravil. Sporočite mi, ali je za to potrebno uradno dovoljenje.

Moj dom.

Odgovor. Imeti mora gradbeno dovoljenje. Če bo sam zidal, se lahko zgodi, da ga kdo prijavi obrtni oblasti. Na drobno o tem ne moremo razpravljati. Poglejte vse tri knjige «Naš dom», ki ste jih od nas dobili.

Povrnitev dolga.

Lansko leto mi je sestrčna posodila 8000 dinarjev na ta način, da mi je dala hranilno knjižico P. in h. v M. Posrečilo se mi je, da sem v nekaj mesecih dvignila ves znesek. Letos sem pa kupila drugo knjižico istega zavoda in jo poslala sestrčni v poravnavo dolga. Ta mi jo je pa vrnila z zahtevo, naj ji vrnem denar. Ko mi je dala posojilo, se nisva zmenili, ne da ji vrnem denar, ne da ji preskrbim novo hranilno knjižico. Ali me lahko prisili, da ji vrnem 8000 din v gotovini?

Odgovor. Ko ste prejeli posojilo, dotični zavod še ni bil zaščiten in bi bila tudi Vaša sestrčna lahko dvignila vso vlogo. Medtem so se pa razmere izpremenile. Tudi ste dali za novo knjižico manj ko 8000 din. Že to ni lepo, da se hočete za prijaznost, ki Vam jo je sestrčna izkazala, še okoristiti. Neglede na to pa je za Vas boljše, če ji posojilo vrnete v gotovini, ker boste pravdo, če je tako, kakor pravite, izgubili.

Nadurno delo.

Moja delodajalka je imela navado, da je pri naročnicah, katerim ni v dogovorjenem času izgotovila obleke, vso krivdo zvalila name, češ da je nisem izgotovila v tistem času, kakor mi je naročila. Ta izgovor je uporabljala tudi takrat, kadar je obleko delala druga pomočnica. Poleg tega moramo vse delati pozno v noč, ne da bi za to dobile plačane nadure.

Ko sem jo prejšnji mesec prosila, naj mi ne jemlje ugleda s takimi izgovori, in ji rekla, da jo prosim v imenu vseh za plačilo nadur, me je takoj odpustila.

Sedaj sem brez vsakršnih sredstev in ne morem plačati niti stroškov za pravni nasvet. Zato Vas prosim, da mi poveste, kako pridem do mezde in do plačila nadur.

Odgovor. Če nimate sredstev, se zglasite na magistratu in prosite za ubožno izpričevalo. S tem izpričevalom boste oproščeni vseh pristojbin. Potem pa pojdite na trgovsko sodišče, kjer boste dali na zapisnik svojo zahtevo. Vi morate dobiti plačo, ki Vam še gre, pa tudi nadure Vam bo morala plačati.

Grafološka izjava.

Sem premožna in neodvisna. Že večkrat bi se bila lahko poročila, toda vselej sem imela občutek, da me snubijo samo zaradi denarja. Želim si pa moža, ki bi bil vzor moža in inteligentnega, izobražen, velikodušen, plemenit, ki bi me vzel samo zaradi mene same in ki bi mi bil zvest. Sedaj imam spet priliko, da se poročim z možem, ki ima dobro pozicijo, dober sloves in ugled. Vse bi bilo v redu, samo izjava grafologa, kateremu sem poslala zaročenčovo pismo, pravi, da je brutalnega in lahkomišelnega značaja, da mu ni zaupati in da je ženskar.

Kako sodite Vi o takih grafoloških izjavah? Ali jim je pripisovati kaj pomena?

Nezaupljivo dekle.

Odgovor. Običajno je tako, da kadar je ženska zaljubljena, prav nič ne vpraša, kakšen je in kakšen bo tisti, ki ga ima rada. Če bi dekleta izpraševala in pozvedovala, kakšen bo bodoči mož, potem mi lahko verjamete, da bi se dala malokatera vpreči v zakonski jarem.

Takega moža, kakršnega si Vi želite, bi rada vsaka. Toda na žalost ni možkega, ki bi bil brez napake. Vzorniki so samo v osladnih romanih, v življenju jih ni. Zato jih pač vzamemo z njih napakami, takšne, kakršni so pač. Hvala bogu, da je ljubezen slepa in da ne vidi vseh možkih slabosti. Od žene je potem odvisno, kako si moža vzgoji in poplemeniti. V tak zakon, kjer bi morala vprašati grafologa za svet, bi jaz ne šla. Saj bi živele v večnem strahu, kdaj bo izbruhnila iz moža tista beštija, ki jo prekuje grafolog. Jaz bi ne marala moža, ki bi o meni izpraševal zvezde, kakšna žena mu bom. Pa brez zamere! Kar se pa tiče vrednosti grafoloških izjav, Vam rečem samo to, da je 99% takih izjav samo kupčija. Saj si lahko mislite, da bi si grafologi, ko bi vse to znali, kakor Vi mislite, najprej sebi pomagali. Ako bi bila njih

umetnost kaj vredna, bi si kaj lahko dobro službo dobili pri policiji in sodiščih. Za dva ali tri kovače, kolikor Vas stane taka grafološka izjava, pa ne verjamem, da si boste srečo skovali, zato mislim, da je prav vseeno, ali je ta izjava dobra ali slaba.

Odgovor na anketo

Imam dva sina, ki hodita šele v osnovno šolo, eden v četrti, drugi v peti razred. Vidim pa, da imajo otroci v osnovni šoli veliko premalo učenja. Tistih pet stavkov in dva računa, ki jih dobijo za nalogo, spišeta v pol ure, potem pa hajdi ven in se breznata do večera. Ko prideta v meščansko ali v srednjo šolo, pa izdelovati ne bosta mogla. To vidim pri svoji nečakinji, ki ima silno veliko učenja, in ker ni vajena večnega učenja, le s težavo prerine do naslednjega razreda.

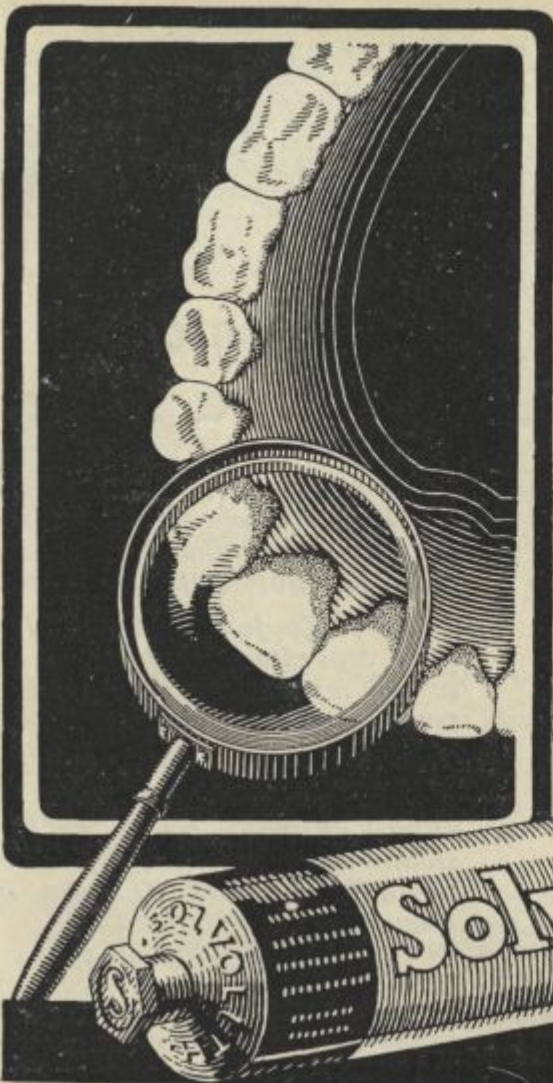
Po mojih mislih je torej v osnovni šoli premalo, v meščanskih in srednjih šolah pa veliko preveč učenja. Zato bi bilo pametno, ko bi se šole uredile tako, da bi se otroci učili v 4. in 5. razredu osnovne šole vsaj toliko, da bi jim potem učna snov na meščanskih ali pa srednjih šolah ne prizadevala takih težav.

Mica Mancini
Ljubljana.

Spoštovana gospa urednica!

Moja otroka še ne hodita v šolo, zato ne morem iz lastne izkušnje odgovoriti na zastavljeno vprašanje. Pač pa imam precej vpogleda v to stvar pri svoji sestri. Ta ima tri otroke, ki hodijo v srednjo šolo.

Zdi se mi, da so otroci v šoli res preveč obremenjeni. Vsi trije so imeli ob sklepu lanskega šolskega leta prav dobro izpričevala. Toda ta izpričevala so bila drago plačana. Otroci so res skoraj neprestano sedeli v zaprtih prostorih. Če niso bili v šoli, so pa doma tičali v knjigah. Predvsem se mi zdi, da dobijo otroci v šoli preveč domačih pismenih nalog. Tako jim po končanem

Tvorbe kamnov

v človeškem organizmu
razkraja karlovarska sol.

SOLVOLITH = pasta za zobe varuje, če jo vsak dan uporabljate, Vaše zobe zobnega kamna, ker vsebuje naravno karlovarsko sol.

SOLVOLITH = pasta za zobe ima trpek, osvežujoč okus.

Že 35 let preizkušana in zdravniško priporočana!

Zobna pasta

pisanju ostane le malo časa za učenje. Otroci so slabotni in bledi. Njih oče jim večkrat pregleda naloge, pa se zmerom norčuje, češ da se nič pametnega ne učijo. Trdi, da je dandanes lažje izdelati razred gimnazije kakor pred dvajsetimi leti. Toda tudi o tem ne morem soditi, ker sama nisem hodila v gimnazijo.

Pri svojih dveh otrocih bom v prvi vrsti gledala na zdravje. Ljubše mi bo, če bosta prinesla manj dobro izpričevalo domov, kakor pa da bi bila od neprestanega sedenja v zaprtem prostoru slabotna. Ali niste tudi Vi, gospa urednica, takih misli?

Lepo Vas pozdravlja

M. L. v Mariboru.

Cenjena gospa urednica!

Naš sin je letos napravil maturo in pojde zdaj na vojaško akademijo. Ustne mature je bil oproščen, ker je bil vseh osem let odličnjak. Res je, da je dostikrat tičal v knjigah, vendar je dobil še zmerom dovolj časa, da se je mogel udeleževati v sportu. Poleti je veliko plaval, pozimi je bil pa vsak teden po več ur na smučeh. In še sem ga dostikrat zalotila, da je bral romane in povesti iz naše domače knjižnice. Iz tega sklepam, da otroci v šoli vendarle niso preveč obremenjeni. Ko sem s sinom razpravljala o tem vprašanju, se mi je nasmehnil: »Če kdo v šoli pazljivo posluša, si prihrani polovico učenja. Potem z lahkoto zmore študij in mu ostane dovolj časa za razvedrilo.« Nemara ima fant prav. Morda je on tudi posebno nadarjen, da mu učenje ne prizadeva toliko težav kakor drugim.

S spoštovanjem

Nada P. v Ljubljani.

Nova anketa

Z današnjo številko sklepamo anketo o vprašanju: »Ali je mladina v šoli preveč obremenjena?« Iz odgovorov vidimo, da niso vsi istega mnenja. Mi sami se izpred vsega strinjamo z dopisovalkami, ki so spoznale potrebo po trajnem učnem načrtu, ki naj bi se oziral na krajevne razmere. Strinjamo se tudi s tisto naročnico, ki je predlagala, naj bi država uvedla tudi zakon o stalnosti učiteljev. Vendar pa moramo spet pripomniti, da ima stari slovenski pregovor »Brez dela ni jela« še zmerom svojo veljavo. Če se morajo otroci zdaj veliko truditi v šoli, jim bo ta trud poplačan, kadar dosežejo izobrazbo, ki so si jo želeli, in kadar se usposobijo za poklic, ki jim je po srcu. Saj se mora tudi krojaški ali ključavničarski vajenec hudo truditi, preden napravi izkušnjo za pomočnika. Kolikokrat vidimo majhnega fantička, kako se šibi pod bremenom težkih železnih drog, ki jih nosi po ulici! Tudi obrtnik ne pride z lahkoto do svojega poklica.

Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali pri tej anketi, hkrati pa prosimo tiste, ki njihovih pisem zaradi podobnih misli nismo objavili, naj nam tega ne zamerijo.

! Ganes razpisujemo spet novo anketo

in vabimo vse naročnice kakor tudi bralke, da se je udeležijo. Dopisi naj bodo kratki in spisani s črnilom. Vsak dopis mora biti podpisan s polnim imenom, vendar na izrečno željo imena ne bomo objavili. Ostalo bo samo uredništvu za vpogled.

„Ali ste za ločitev zakona ali proti nji?“

To vprašanje naj bi bilo po naših mislih v vsaki državi prepuščeno ženskam v presojo, ker so ženske kot matere otrok najbolj poklicane, da razpravljajo o njem.

Dopise bomo sprejemali do božiča. Posnemajte! UREDNIŠTVO.

Kaj vse se zgodi v eni uri

»Čas je denar,« pravi pregovor. Da je ta pregovor resničen, nam je dokazal neki statistik. Dognal je:

da pridobijo v eni uri 157.580 sodov olja, izgotovijo 7000 avtomobilov, izdelajo 1950 ton papirja, odpravijo 114.000 brzojavk, spečejo 25 milijonov hlebov, storijo okoli 199.000 zločinov (izmed katerih pa doleti kazen samo 178.000, drugi ostanejo skriti), ubijejo 36.000 kužuharjev, da zadostijo norostim zimske mode, predelajo 177 ton surovega tobaka za cigarete, izkopljejo 123.000 ton premoga, dostavijo 1142 milijonov pisem in drugih pošilk, iztočijo 1,5 milijona litrov vina in 0,5 milijona litrov piva, pridobijo 9900 centov sladkorja, izpijejo 50.000 milijonov skodelic črne kave, izkopljejo za približno 50.000 dolarjev zlata in za blizu 150.000 dolarjev srebra... itd. itd.

Vse to in še dosti več se zgodi v kratkih šestdesetih minutah. Ta kratka statistika, ki jo je sestavil neki Američan, kaže le nekaj primerov, kaj vse se lahko zgodi v eni uri in kakšno vrednost imajo posamezne minute ter da je pregovor »čas je zlato« gotovo resničen. (A. B.)

Štorklja kraljica žab

V velikem ribniku so prebivale žabe v največjem zadovoljstvu. Podnevi so mirno sedele na širokih listih povodnih rož, se solnčile in goltale črvice in mušice. Zvečer so se pa združile k skupnemu koncertu in rajale in plesale. Nič ni motilo njih miru, nobene skrbi jih niso trle, nihče jih ni preganjal.

Nekoč pa je priletela štorklja. Nihče je ni poslal, nihče je ni klical, nezajeljena in nevabljen je priletela. Priletela je in si izbrala prostor sredi ribnika ter glasno brbrala s svojim velikim kljunom:

«Vaša kraljica sem. Ali je kdo zoper to? Če je, naj se oglasi!»

Žabe kajpada so bile proti. Zelo proti. Zakaj bile so demokratke in bile so svobodno ljudstvo. Najstarejše iz žabe nacije so priplavale na površje in zakvakale:

«V imenu žabe nacije. Mi smo proti.»

Tedaj je začela štorklja s svojim dolgim kljunom natikati žabo za žabo in jih požirati. Le nekaj jih je pobegnilo.

Nato je spet zaklicala štorklja:

«Vaša nova kraljica sem. Kdor ima kaj zoper to, naj se oglasi.»

Nobena se ni oglasila. Vse žabe so iz strahu poiskale svoja skrivališča v globinah ribnika.

«Konstatiram, da sem soglasno izvoljena za kraljico», se je razkošatila štorklja. «Zato mi boste morale biti pokorne.»

In žabe so bile pokorne. Če je katera le kaj kvaknila zoper kraljico, jo je kaznovala s svojim dolgim kljunom. In tisti dolgi kljun je bil nenasiten. Požiral je tudi tiste, ki so samo usta odprle. Zakaj bila je vendar kraljica, ki je smela delati čisto po svoji preudarnosti — vse drugo pa mora molčati in ukaze izpolnjevati.

«Umazana tolpa ste vse! Neolikana, bedasta svojati. Ve sploh ne veste, kako se pošteno in redno živi. Kultura in civilizacija vam je neznan, in zato morate biti hvaležne, da ste dobile tako plemenito gospo in kraljico, kakor sem jaz, ki vas potrpežljivo uči, kako se pošteno in pravilno živi. Ali ste razumele?»

In žabe so dobro razumele in kimal. Zakaj kraljica je imela velik kljun.

«Kakor sem že rekla, mi ne morete biti dovolj hvaležne, da ste me dobile za kraljico in vodnico. Le poglejte svoje sestrice in sorodnice, tiste v sosednjem ribniku, zelene žabe v grmičju ali pa ogabne krastače. Poglejte in povejte, ali niste ve bolj olikane in bolj nobel kakor one? In zakaj? Ker imate tako plemenito vodnico in kraljico, ki vas uči kulture in civilizacije. Ali ste razumele?»

Da žabe so vse dobro razumele in kimal. Zakaj štorklja je imela velik kljun.

«Ne vem sicer, ali se mi bo kdaj posrečilo, da naredim iz vas pošten in civiliziran narod. Vendar hočem poizkusiti, zakaj viteška sem in plemenita. V sebi čutim poklic, da razširim med vami kulturo in civilizacijo, čeprav tega ne zaslužite. Vendar se bom žrtvovala za vas, da vam ubožicam pomagam.»

Pri teh svojih besedah je bila kraljica sama tako ginjena, da so ji skoraj pritekale solze. Da bi zakrila to ginjenost, je naglo pogoltnila dve stari, zasluzni žabi, ki sta ji bili najbliže.

«Kar nas najbolj razdvaja, ljube moje podložnice, je obleka. Obleka ni samo nekaj zunanega. Obleka je simbol mišljenja. Dokler boste oblečene zeleno, boste vedno zelenjaško mislile,

Zdrav ostati je bolje, kakor pa zdraviti se!

Kdor se obvaruje bolezni, ni potreben nikakega zdravljenja. — To je bilo osnovno pravilo duhovnika, ki je skrbel tudi za telesni blagor svojih župljanov.

Ko je proučeval življenske navade človeštva in človeško prehrano, je tu in tam našel snovi, ki povzročajo trajno obolenje telesa.

„Proč s tem in poiščimo namesto tega kaj zdravega!“ Tako si je mislil župnik Kneipp. Na ta način je iznašel sladno kavo, ki se pripravlja po posebnem navodilu župnika Kneippa in se zato imenuje:

Kneippova sladna kava.

Dobra in cenena kavna pijača, s pomočjo katere si varujemo zdravje!

**DOBIVA SE SAMO
V TAKIH PAKETIH**

na zeleno listje vodnih rož. Dokler boste zelene, ne boste imele nobenega pojma o visokih idealih in o visoki kulturi. Simbol in izraz visoke kulture vidite v barvi moje obleke. Bela sem kakor sneg. Samo rep se mi blesti lepo črno kakor premog. Moj dolgi kljun je rdeč in rdeče so tudi moje lepe, dolge noge. Poglejte in spoznajte, da je res samo to trobarvno sozvočje barv simbol in izraz plemenitega mišljenja in najvišje kulture. Če postanete nosilke teh barv, boste deležne tudi ve višje kulture in civilizacije.»

Žabe so pritrdjevale, zakaj kraljica je imela dolg kljun.

Še več! Nekatere so celo zavpile «hura!» Zakaj dobro je in tudi koristno, če so dobro zapisane. Poslikale so se tudi z belo barvo, ki je tudi voda ne izpere. Usta in noge so si pobarvale rdeče. Repov odrasle žabe nimajo več, zato so se pobarvale s črno barvo tam, kjer se končuje hrbet. Cela truma žab je zablestela v novi barvi. Mušice so zbežale od njih in se skrile neke da-

leč. Kaj za to, če je nastalo pomanjkanje v hrani? Glavno je kultura in civilizacija. Novih uniform so se posebno veselile mlade žabe. Bile so celo tako zavedne, da so svoje sorodnice v sosednjih ribnikih, na drevesih in v grmičevju prezirale. Tudi tiste nekatere starokopitne žabe, ki so v ribniku še ohranile svojo staro šego in nosile staro obleko, so gledale po strani. Seveda se te starokopitnice tudi niso smele preveč kazati. Zakaj štorklja je bila preveč razžaljena, če je videla, da njen dobri nasvet in pouk ni pri vseh zalegel in bi tako ves narod postal plemenit, ponosen in resničen narod z visoko kulturo in civilizacijo.

To je kraljico zelo žalostilo. V tolažbo pa ji je bilo to, da je vsako takšno starokopitno žabo, če jo je zagledala, takoj zaprla v svoj želodec in izdala razglas:

«Vsaka zelena žaba je punt, izdajstvo in razžaljenje veličanstva ter se kaznuje s smrtjo.»

Prevel Ivan Vuk.

žena in dom

REVIJA ZA SLOVENSKO ŽENO • ŠTEV. 11 • NOVEMBER 1936 • LETO VII.

Nikoli več vojne!

Prve dni tega meseca preživljamo v spominu na svoje drage, ki jim ni bilo dano, da bi bili še zdaj med nami in se veselili življenja. Vsa pokopališča so v tem znamenju: na vsakem grobu gorijo lučke v spomin, in cvetje, ki jih krasí, izraža ljubezen in spoštovanje do pokojnih. Spomini na trenutke poslednje ločitve nam polnijo srca z žalostjo. Misel, da bomo morali nekeč tudi mi odtod, nas časih navdaja s rahlo tolažbo, časih pa tudi s trpko odanostjo. Najbednejši brezdomci hodijo po pokopališčih, in tem je morda v tolažbo misel, da smrt brez razlike hodi med bogatini in med siromaki. Kaj za to, če ima kdo izklesan marmornat spomenik, v drago cvetje ovit grob - ko pa ista zemlja spravljivo krije vsakogar, ki ondi počiva. Tolnež in zvezde svetijo vsem enako. Po smrti ni neenakosti, ki nas v življenju tolikanj ponižuje in tepta.

Toda nikjer nas misel na smrt ne pretrese tako globoko kakor ob pogledu na vojaška pokopališča. Milijoni in milijoni grobov pričajo koliko zdravih, mladih, življenja polnih ljudi je bilo radovoljno ali neradovoljno žrtvovanih. Tudi teh mrtvih se bomo spomnili dne 1. novembra. A matere, ki so v vojni izgubile sinove, otroci, ki so jim na frontah ubili očete, žene, ki so jim v jarkih razmesarili moče, se spominjajo svojih žrtev vsak dan. Nikče jim ne more vrniti, kar so izgubile. Nobeno odlikovanje jih ne more utolažiti. Odpor in sovraštvo do vojne nosijo do smrti s seboj. Vsem mrtvim in vsem prizadetim živim žrtvam vojne smo dolžni, da se borimo zoper to strahoto! Posebno ženske smo

pohlicane, da se v imenu otrok borimo proti vojni. Ohraniti jim hočemo očete in domove. Najzgovornejši spomenik so postavili Francozi svojim padlim vojakom pri Verdunu. Na ogromnem svetilniku, ki noč in dan obseva milijone nemih belih križev, beremo kratki napis:

MIR!

„Mir!“

Naj ne bo ta nemi hlic zaman! Dovolj je bilo vojnih grozot, še zdaj se borimo z gospodarskimi posledicami vojne. In vendar država gospodarsko, kulturno in znanstveno lahko uspeva samo v dobi miru. Vojna pa zbudi v človeštvu vse, kar je slabega in podlega. Da bomo vsaj približno vedeli, koliko stane državo, če živi v vojnem stanju, pogledjmo tole statistiko: Italija je dne 3. oktobra l. 1935. začela vojno z Abesinijo. Do 20. februarja 1935. je stala Italijo ta vojna 6170 milijonov lir, to je približno 18 milijard dinarjev. Ali si morete predstaviti, koliko davkov bo plačalo ljudstvo, da pride država spet do te vsote?

Danes stremi vsaka država za tem, da bi bila čim bolj oborožena. Je oborožitve stanejo milijarde in milijarde. Dobavitelji vojnega orožja zadužijo milijone in milijone. In vendar bi bila rešitev edino v tem, da bi se vsi narodi borili zoper vojno, da bi se obvezali drug drugemu, da ga v nobenem primeru ne bodo napadli. Potem bi se jim tudi ne bilo treba oboroževati in bi ta denar lahko uporabljali za zgradbo cest, mostov, bolnišnic, hiralnic itd. Ni je države na svetu, ki bi krvavo ne potrebovala denarja za humanitarne namene, a vendar vse trošijo denar za oboroževanje.

Tudi letos praznujemo dan miru v žalostnih okoliščinah. Lansko leto je ob tem času še besnela vojna med Italijo in Abesinijo, letos krvavi Španija v bratomorni vojni. Upajmo, da bomo prihodnje leto lahko v resničnem miru praznovali dan miru. V imenu mrtvih in živih rotijo žene vsega sveta vesoljni svet: Nikohi več vojne!

Uredništvo.

Misli o miru

Vsi sveti. Na tisoče razsvetljenih pokopališč žari pod nočno nebo, milijoni grobov se iskre v drgetu drobnih plamenčkov. Tam daleč v Galiciji, ob Soči, na Drini, v Dobrudži, v albanskih gorah, v ruskih stepah, okoli Verduna in na nešteti drugih krajih pa je milijone grobov, ki počivajo v temi, kakor vsa leta. Ni križa na njih, zravnani so z zemljo. Grobovi žrtev brezsmiselnih vojne. Še se niso zarasle rane v milijonih uničenih družin, še zmerom srečavamo dan za dnevom pohabljeni ljudi, ki so v breme družbi, v breme človeštva. Hranitelji družin so bili, pa so postali nezmožni za delo. In te bedne ljudi bomo srečavali še dolgo, dolgo.

Ali je bilo vse to potrebno? Ali so bile vse te žrtve komu v blagor? Saj je namen človeka, da svojemu bližnjemu pomaga in da je člen človeštva, ki bi moralo delati v prosep sveta, v njegov napredek, ne pa da se kolje za brezsmiselnih ideale, ki ga prav nič ne brigajo.

In spet, kakor vsako leto, se širijo glasovi o novih pripravah za vojno. Pod krinko obrambe se pripravlja najhujše orožje, ki naj bi uničilo soseda.

Vsako leto teče kri. Teče na Daljnem vzhodu za edinstvo Azije, tekle je in še teče v Abesiniji za napredek civilizacije, teče na Španskem, v tej siromašni deželi, ki se komaj preživlja, za nekaj voditeljev. Stotisoči mater drhte iznova v skrbi za svoje drage, ki stoje pod orožjem, stotisoči otrok se boje za svoje očete, stotisoči žena plašno čakajo, kdaj bo prišla strašna vest, da je mož v boju padel.

Na drugi strani pa brezvestni voditelji vzgajajo mladino v duhu orožja, v otroških letih jo seznanjajo z uporabljanjem orožja, ji vcepljajo v kri sovraštvo do soseda — vse pod krinko obrambe domovine. Milijoni delavcev stradajo, milijoni družin v bedi propadajo, medtem ko golta nekaj sto bogatašev, lastnikov tvornic za izdelovanje orožja, težke milijarde in daje namestu njih državam najnovejše izume morilske tehnike. Vsak dan iznova beremo o novih topovih, ki klatijo letala z neba, o tankih, ki jih najmočnejša granata ne razbije, o letalih, ki so prave zračne trdnjave in ki nosijo s seboj cele tone razstreliv, cele tanke, o novih strupenih plinih, ki so namenjeni za napade na velika mesta, novih ladjah s fantastičnimi brzini. Medtem ko je vse drugo delo v zastoju, cvete vojna industrija, daje zmerom večjemu številu delavcev zaslužka.

Ali ni to najvidnejši znak, da se pripravlja nova vojna, ki bo hujša od vseh dosedanjih, ker bodo v njej trpeli v zaledju ljudje prav tako kakor na fronti? Ali niso te vesti krvavi glasniki novega peklenskega plesa, ki se bo

kmalu sprostil v vse uničujoče vrtnice? Politiki za zelenimi mizami govore o prijateljstvu in miru, pozdravljajo drug drugega kot prvoboritelja miru in sodelovanja med sosedi, na drugi strani pa beremo spet vsak dan o novih manevrih po mejah, o sestankih generalnih štabov.

In vendar, čeprav so ti dogodki, ki smo jim vsak dan priča, popisani tako, kakor bi bili vsi ljudje navdušeni za vojno, je večina sveta proti njej. Čeprav pišejo o navdušenju mladine, vendar ta mladina sovraži vojno kot zavojevalno sredstvo, sovražijo jo žene, matere, otroci. Štirideset milijonov organiziranih žena kliče proti vojni, štirideset milijonov organizirane mladine zaklinja politike in voditelje, naj ne rapenjajo strun, da ne bodo počile. Osemdeset milijonov klicev se druži v en sam ogromen vihar, ki hoče prepiti rožljanje z orožjem, hi hoče preglasiti bobnanje granat. Tem milijonom naj se pridružijo še tisti, ki zdaj še molče, ki so brezbrizni ob vznemirljivih dogodkih zadnjih let. Podpro naj jih v njihovem stremeljenju in naj odločno povedo, da ne marajo krvavega klanja, da ne marajo ubijanja mladine, ubijanja civilizacije.

Če bodo to storili, potem bodo osamljeni grobovi, na katerih na Vse svete ne gore luči, poslednji v zgodovini človeštva.

Po vojni je izšlo vse polno knjig, ki so opisovale grozote in strahote vojne. Najbolj razširjena knjiga je gotovo »Na zapadu nič novega«, ki jo je spisal Erich Maria Remarque. Mojstrsko je opisal vojno tudi Barbusse v svoji knjigi »Ogenj«. Zgovorna priča nekulturnosti človeškega klanja je roman Emila Ludwiga »Julij 14, sinovom v svarilo«, ki jo je izdala založba »Evalit« v Ljubljani. Ena izmed zadnjih knjig o vojni je roman »Slehernik«, ki ga je spisal Ernst Wiechert. Sicer je pisana s tendenco za nemško stvar, vendar so poglavja, kjer opisuje pisatelj prizore s fronte, iz strelskih jarkov itd., nekaj pretresljivega. Naj objavimo nekaj odstavkov iz te knjige.

»Fronta je bila nemirna in vso noč je nebo žarelo od strelskega ognja. Naši vojaki so stali ob robu ceste, drug tik drugega kakor sardine. Ondotnih krajev niso poznali. Mrzel dež je padal na njih prepotena, utrujena telesa in hladni veter, ki je pihal s fronte, je bil sladak in težak od človeške krvi. Zdaj so začele padati bombe. Nema groza se je zrcalila v očeh slehernika. »Sinovi vseh mater stojijo tako na tuji zemlji,« je pomislil Johann, »vse zebe in vsem leži groza v kosteh«. Dež pada in nebo gori. To je vojna!»

»Spopad je bil grozen. Vrglo nas je naprej. Bili smo kakor zmes ognja, dima in divjega tuljenja. Kriki bolečin so zamrli v neprestanem streljanju. Kakor slepci smo dirjali dalje v prepad. Kakor skozi meglo smo videli okoli sebe polja in gozdove. Granate so švigale okoli nas, obraz vsakega tovariša je bil spačen v grozi, videti so bili kakor pošcene spačene krinke... Sami so tudi streljali, najbrže so tudi zadeli v živo, zakaj pred nami so se vila in krčila telesa sovražnikov.»

Čudovito nežno opisuje pisatelj spomin na matere.

»Težko ranjeni Johann modruje: »Zdaj vem, mati, da padem, če bom padel, samo zate. Vsi, ki tu zunaj umirajo in umrejo, umrejo naposled samo za svoje matere. Ni je večnosti brez mater. Z nami je tako kakor s Kristusom. Njega so križali, a skozi njeno srce je šel meč.«

Zgodba iz vojnega časa

Vzela sta se iz ljubezni. Ona je bila zalo, pridno mlado dekle, on postaven mlad fant. Kot davčni uradnik je imel sicer skromno, vendar stalno plačo, in tako sta lepo živela, dokler se ni vnela svetovna vojna. Takoj leta 1914. je bil

vpoklican. Ona je ostala z dvema otrokoma sama doma, a nekaj tednov po slovesu je začutila tretjega pod srcem. S strahom in z nestrpnostjo je čakala njegovih poročil. Delala je od zore do mraka, da je mogla preživljati sebe in otroka. In ko je porodila sina, ga je s solzami v očeh prižela na prsi.

Leta so minila. Tik pred koncem vojne se je vrnil domov. A tedaj se je šele začelo gorje. Bil je molčeč in ves izpremenjen. Nikoli se ni igral z otroki, nikoli je ni prijazno ogovoril kakor v prejšnjih časih. Dobil je bolezenski dopust, češ da ima razrvane živce, a tudi v teh mesecih se ni popravil. Postal je vedno bolj čudaški. Čez dan je spal,

ponoči je pa hodil po stanovanju, brsil nože, razrezal ženi in otrokom vse obleke, zakuril v štedilniku in si pekel meso ali kruh, karkoli je pač dobil v hiši. Ko ga je hotela spraviti v posteljo, je začel kričati in jo pretepiti. Nazadnje ni bilo dne, da bi je ne bil pretepel, in če je le mogel do otrok, jih je na vse načine mučil. Ko so ga nekega dne odpeljali v bolnišnico, so do gnali, da je znorel. Zaprli so ga za belo zidovje umobolnice, žena pa je s pridnostjo in samozatajevanjem ob skopi kronski pokojnini vzgojila otroke in jih spravila do kruha. A kdo jo bo mogel kdaj odškodovati za ugrabljeno družinsko srečo?

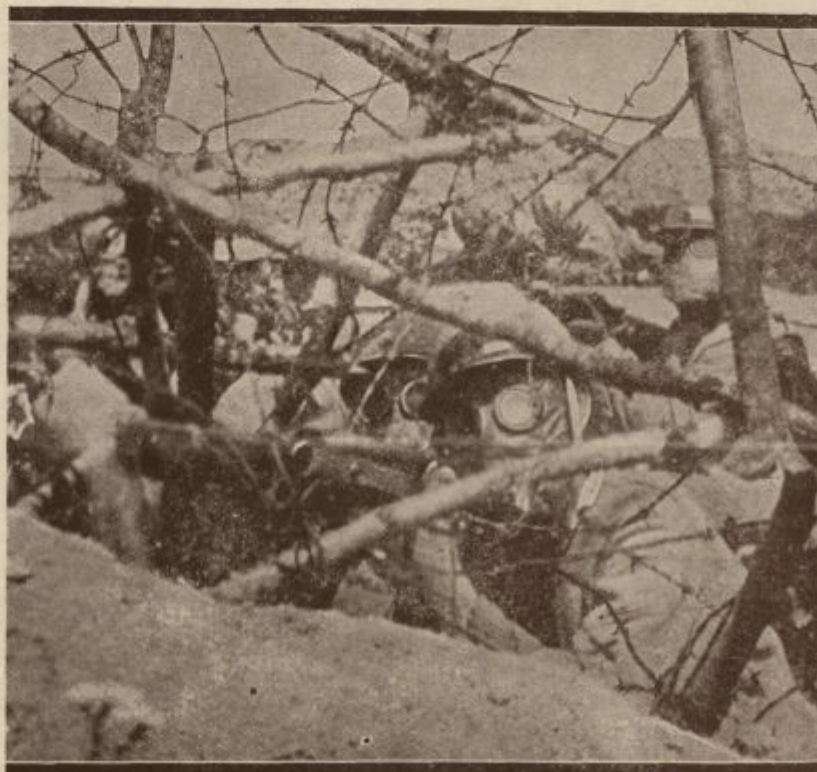
Črtomira:

Mrtvemu bratu

So li sibirski tla zemljica sveta,
ki dala prostor so za grob Ti rani,
Kavkaza gore mari so visoke
poslednja postelj Tvojim zdaj kostem?

Katera reka Ti šumi pozdrave,
ko črna noč na zemljo rusko pada
in moj spomin Te kliče v temni mrak?

Večernici sem svetli naročila,
naj domek Tvoj nocoj bi razsvetlila,
da se v ljubezni name boš spominjal,
ko tih večer bo Rusijo zagrinjal...

Ciganček Marko je umrl

Boris Rihtersič:

(Poglavje iz romana.)

Vso noč je jokaj štiriletni ciganček Marko. Mati je klečala na vozu pri njegovem ležišču. Vsak njegov gib je spremljala z očmi, vsak trenutek je segla čez njegovo čelo, ki je bilo vroče kakor razbeljeno železo.

Voz se je počasi pomikal dalje. Širna ravnina, brezkončna, se je izgubljala v daljavi, nova je prihajala.

Jutrnji mrak se je delal, ko je Marko zaspal.

Mati se je oddahnila. V dve gube je zlezla, zaihtela, potem pa omahnila zraven svojega otroka. Tri dni in tri noči je bedela, zdaj pa jo je premagal spanec. Sama ni vedela, kdaj so se ji zaprle oči, kdaj jo je dobrodejni spanec zazibal. Kakor v polmraku je izprva še videla drevesa okoli sebe, potem pa so vsa izginila v megli in niti solnca, ki se je dvignilo izza ravnine, ni več opazila.

Ko so prišli do prve vasi, je njen mož ustavil voz.

Od nekod je prihajal velik pes in se začel zaganjati v konja, ki je plašno gledal. Šandor je zaklel in oplazil psa z bičem, da je zacvilil, stisnil rep med noge in izginil.

Potem je pognal dalje proti koncu vasi, kjer je videl gozd. Tam je sklenil ustaviti.

Ko je ustavil konja, se je ciganka zbudila. Kakor težak svinčen obroč ji je nekaj stiskalo glavo, vse misli ji je uklenilo, da se izprva ni mogla zavedeti, kaj se godi okoli nje, kje je. Šele potem se je kakor v megli spomnila, da je Marko bolan, da ga je tri dni negovala, da je potem zaspala. Na pol se je dvignila in pogledala okoli sebe. Njen mož je odšel v gozd, da nabere dračja in drv. Za drevjem je slišala njegove korake.

Potem je čisto sedla. In šele tedaj je pogledala Marka.

Pokojno je ležal med umazanimi cunjami. Čisto miren je bil.

Sklonila se je k njemu.

«Naj sirotek spi,» si je mislila, «saj je bil tako hudo bolan... naj malo spi... potem bo dobro... potem bo spet zdrav. Spet bo letal okoli, spet bo hodil z menoj od hiše do hiše.

Mračno je bilo vse okoli nje. Visoka drevesa so iztegovala košate veje nad vozom. Z roko se je oprla ob rob voza, potem pa je segla proti Markovemu čelu. Bog ve, ali ima še vročino? Če bi le vročina ponehala, potem bi bil Marko kmalu zdrav. Saj je tako rekel medikuš, ko je šla k njemu in ga za božjo voljo prosila, naj pogleda njenega otroka. Štiri banke mu je dala, ko je to povedal. Pa kaj štiri banke, samo da bo Marko zdrav, da se ne bo več zvijsal v vročici.

Roka je zdrsnila po otrokovem čelu. Tedaj je kriknila. Tako hladno je bilo to čelo, kakor bi bila prišla kamen ob cesti, mrzel, leden kamen. Zavreščala je, da je prestrašen priteknel mož, kaj se je zgodilo.

«Marko, Marko,» je tulila in vila roke. «Marko je umrl.» Potem jo je prevzela groza. Odtrgala se je od

otroka in skočila z voza. Nerodno je priletela na tla, se opotekla, padla v trnjev grm, toda čutila ni nobene bolečine.

Šandor je stopil k njej, jo prijel za ramo in pobral.

Ustnice so mu drhte. Trdno je stiskal njene rame, potem pa je zajecjal:

«Kaj je? Ali je res... mrtev?...»

Tu je ga je pogledala. Potem se je zavedela. Stresla je glavo, da so se ji usuli črni lasje iz slabo privezane rute. Oči so ji zvodenele. Stopila je k vozu, segla z roko po umazani odejici in jo odgrnila.

Marko je ležal negibno, gol, in rdeče lise so mu pokrivalo telo. Povsod drugje pa je bil bel kakor zid.

Dolgo je gledala vanj. Niti solze ni prelila. Toda videlo se je, kako trpi, kako divja v njej vihar, ki se hoče sprostiti, pa ne najde poti. Šele potem, čez dolgo, se je spet dvignila, vsa prsteno blede, in mirno, skoraj hladno rekla:

«Šandor, krsto mu boš moral napraviti. Tako ga ne moreva zakopati.»

Mož je nemo prikimal. Pustil jo je in šel v vas.

Dolgo ga ni bilo nazaj. Potem se je vrnil. Nekaj desk je imel pod pazduho in žebeljev. V levici je nesel dve posodici.

Ciganka je čepela v travi in strmela predse.

Komaj da ga je opazila, ko je prišel. Potem se je dvignila in šepnila: «Ali si dobil?»

Samo prikimal je. Stopil je k vozu in privlekel izpod slame staro, zarjavelo žago. Kmalu je zahreščal les, zapraskale so treske.

Šest desk je odmeril. Namesto kladiva je vzel gladek kamen in zbil bel, rumenkastobel zabojček.

Žena je stopila k njemu. Vzela je zabojček v roke. Pogledala ga je. Tako boren je bil, tako beraški. Nekaj tankih deščic — in vendar bi jo bile skoraj vrgle po tleh, kakor bi bile svinčene, železne.

Vzela je posodici, ki ju je bil Šandor prinesel s seboj. Nekaj barve je bilo v njiju. Bele in rdeče, in star, obrabljen čopič. Bog ve, kje je Šandor oboje dobil? S krsto v roki se je vrnila na travo. Sedla je in vzela čopič.

In vso krsto je najprej popleskala z lepo, belo barvo, vsak najmanjši kotiček, da se ni nikjer videl goli les.

In potem je vzela še rdečo barvo. In narisala je sredi pokrova veliko rdeče srce in dve roži okoli nje. Dve lepi, rdeči roži. In spodaj je napisala z velikimi, nerodnimi črkami: «Marko Hudorovič.» In potem je še obrobila vso krsto z rdečim pasom. Barvi je primešala nekaj črne prsti, da ni bila krsta tako kričeca. Da, saj bi bila drugače res kakor živa kri.

Pogledala je krsto. Z bolnimi očmi. Lepa je. Spomnila se je, kako je bilo takrat, ko je umrla njena sestra, takrat, ko Šandora še ni poznala. Takrat je mati poslikala krsto, pa ni bila tako lepa. In kako je mati jokala, kako se je metala čez drobno trupelce,

kako je tulila, da so jo morali odtrgati od mrtvega otroka.

Čudila se je, bolelo jo je, da tudi ona ne more tako. Nekaj jo stiska, da se ne more osvoboditi vsega, kar besni v njej, in še solze so ji skopo odmerjene. Samo počitka si želi, samo globokega spanja, da bi pregnala moro, ki jo stiska, ki jo davi.

Krstica, krstica, glej, za Marka si narejena, za ubo-gega Marka, ki je štiri dni ležal v vročici na vozu, stokal, se premetaval. Za Marka, nad katerim sem tri dni bedela in ki je umrl, ko sem zaprla oči.

Šandor je stopil k njej.

«Izkopal sem jamo», ji je tiho rekel.

«Jamo... jamo... jamo», je mrtvo ponovila, potem pa je vstala.

Opetekla se je k vozu, plašno odgrnila umazano odejo in dvignila mrtvega otroka. Šandor jo je moral podpirati, da se ni zgrudila. Oba skupaj sta odnesla dete na travo.

Ozka je bila krsta in Markove ukrivljene roke niso hotele iti vanjo.

Ciganka je sedla v travo.

Kaj naj stori? Mrtvemu otroku ne bo lomila kosti.

Potem je z drhtečo roko natrgala trave in jo položila na dno krste. In nato je spet vstala in šla k vozu, dolgo brskala po njem, da je odkrila čisto, belo cunj. In praznično obleko otrokovo je poiskala. Dolgo je ni bilo.

Ko se je vrnila, je bila krsta že zabita.

Obleka je padla na tla, tudi bela cunja, ki jo je hotela položiti na natrgano travo, da bi njen otroček bolje spal.

«Zakaj... zakaj si jo zaprl?»

Nemo jo je pogledal, potem je pobral krsto in stopil v gozd. Kakor brez misli je šla za njim.

Tam pod hrastom je bila izkopana jama. Pol metra globoka in za komolec široka. Vanjo je položil krsto.

Pokleknila je na mokro prst. Iznenada se ji je zadelo, da se jama vdira, da je čedalje globlja, da izginja pred njo bela krsta z rdečim srcem in rdečimi rožami, da je vse samo še privid nečesa, kar se oddaljuje, česar ne bo nikoli več nazaj.

Praproč je rasla med mahom in zelenkasto beli cveti. Z drhtečo roko jih je nekaj odtrgala in vrgla v jamo. Potem je začela z golimi rokami sipati prst v globino. Šandor ji je hotel pomagati, toda odkimala mu je. In sama ni vedela, kdaj se je jama napolnila, kdaj je nastal nad njo nizek griček. In potem je z golimi rokami iztrgala iz zemlje nekaj širokih plasti mahu in pokrila hribček z njim. In v grmovju je odlomila dve veji, ju prevezala s srobotom in napravila križ, ki ga je zasadila pri vzglaviu grička, tam, kjer je morala biti glava njenega Marka.

Potem je vstala in šla. Šandor je stopil za njo. Z opotekajočimi se koraki se je približala vozu, plašno zlezla nanj in se zakopala med cunje.

In skozi jesenski dan se je po širni ravnini odpeljal ciganski voz.

Suknjica

Oskar Hudales:

Tisti teden je imel Tinek dopoldan šolo. Spomnil se je tega šole zjutraj, ko se je prebudil. Na njihovi šoli so namreč menjavali pouk. Učencev in razredov je bilo preveč za štiri temne, tesne učilnice. Tinek je slišal, da mati že rožlja v kuhinji s posodo. Kako da ga ni poklicala? Pozabila je. Mati ima druge, težje skrbi. Dvignil se je z ležišča in si pomel zaspane oči. Spal je na klopi pri peči. Zgoraj na peči je ležal bratec Anzek. Spal je še. Tinek je slišal njegovo globoko, enakomerno dihanje. Bil je dve leti mlajši. Hodil je v drugi razred in je imel pouk šele popoldan. Lahko je spal.

Tinek se je pretegnil in ko se je oblekel, je zlezal na peč in potegnil z bratca staro, zakrpano suknjo in ga zopet pokril s svojo odejo. Suknjica je bila njuna skupna last. Oni, ki jo je zjutraj oblekel za šolo, je moral opoldan hiteti domov, da je drugi zlezal vanjo in o pravem času odšel v šolo. Mati ni toliko zaslužila, da bi kupila vsakemu svojo suknjico. Njen zaslužek mnogokrat še za kruh ni zadostoval.

Tinek je segel še pod klop. Tam je otipal svojo šolsko torbo in jo privlekel na dan. Stisnil jo je pod pazduho in stopil v kuhinjo. Zeblo ga je.

«Hitro pojej!» je rekla mati in postavila predenj skledico koruzne juhe. «Pot je danes slaba in nekoliko pozno je že.»

Mati se je naslonila na ognjišče in ga opazovala, kako je poželjivo srebral vročo juho.

«Vrni se hitro,» mu je naročila pri odhodu, «da boš Anzku lahko dal suknjico.»

Ko je prišel v šolo, se je nenadoma spomnil, da je pozabil narediti domačo nalogo. Prestrašil se je. Če učitelj to zapazi, bo zaprt, domov bo prišel prepozno, in Anzek ne bo mogel v šolo. Jokal bo in mati bo jezna in žalostna. Kaj naj stori? Da bi od kakega sošolca nalogo prepisal, je bilo že prepozno. Komaj je sedel na svoj prostor, že je zabrnel šolski zvonec ježno in odločno.

«Domačo nalogo ste imeli,» je rekel učitelj po molitvi. «Zvezke na klopi!»

V razredu je zašumelo. Klopi so zaškrpale, zašustel je papir, nekemu je glasno zaropotala peresnica na tla. Tudi Tinek se je naredil, ko da išče zvezek z domačo nalogo. Brskal je po torbi in skrivoma pogledoval učitelja, ki je sedel za mizo. Njuna pogleda sta se srečala. Tinek je opazil, da se je v učiteljevih očeh zableščal kratek, škodoželjen nasmeh. Nemirno se je premaknil na sedežu in povetil oči.

«Tinek, čitaj nalogo!»

Tinek je šinil pokoncu in splašeno pogledal učitelja. Živa rdečica mu je udarila v obraz. Nekdo, ki je sedel za njim, se je napol glasno zasmel. Oči vseh so se zapile vanj, iskale po njegovem obrazu in se zopet obračale v učitelja.

«Čitaj, Tinek! Ali morda nimaš naloge?»

Tinek je trudno odkimal.

«Zakaj ne?»

«Pozabil sem jo narediti.»

«No, jo boš po šoli naredil, da drugič ne pozabiš.»

Tinek je sedel. Ustnice so mu zadrhtele, a se kmalu zopet umirile. Trda črta se je zarisala krog njih.

Ves čas pouka je bil raztresen in zbežan. Kadar je bil vprašan, je vstal, kakor bi se prebudil iz sanj. Oči so mu nemirno begale po razredu in iskale odgovora na nasmeh-njenih ustnicah součencev. Odgovarjal je zmeheno. Ni se mogel zbrati. Venomer so se mu misli vračale k materi in bratu, ki ga bosta zaman čakala.

Popoldan ga je mati čakala na pragu. Njen obraz je bil utrujen, utrujene so bile njene oči.

«Ah, ti neubogljivi fant!» je rekla. «Zakaj nisi prišel prej? Saj sem ti vendar rekla, da Anzek nima nič obleči. Moral je ostati doma.»

«Zaprto sem bil,» je vzdihnil.

«Zaprto? Zakaj?»

Če sije ob Vseh svetih toplo solnce . . .

«Nalogo sem pozabil narediti.»
 «Zakaj nisi učitelju povedal, da moraš zaradi Anzka prej domov? Pustil bi te.»
 Tinec je sklonil glavo in nekaj časa nemo gledal v tla.
 «Sramoval sem se», je rekel nato.
 Tudi mati ni takoj odgovorila. Ustnice so ji za spoznanje zatrepetale, iztegnila je svojo zdelano roko, ga rahlo pobožala in pošepnila:
 «No, le pojdi v hišo. Skuhala sem krompirjevo juho in kos kruha dobiš.»
 Dvignil je pogled in se ji nasmehnil. Tudi preko njenega obraza je šinil svetel, vesel žarek.

Pavel Drobčina:

OČETOV GROB

Moj oče Jožef je umrl lepega predpomladnega jutra. Takrat mi je bilo šele sedem let. Pomnim: škorci so bili nekaj dni prej prihiteli iz tujih krajev in so spet obljudili veliko staro lipo pred našo hišo. Že ne-

katera jutra smo jih poslušali, kako so žvrgoleli in oznanjali prihod pomladi. Neko noč so potem zabučali vetrovi z gora in v polsnu sem čul, kako je oče potožil materi, da mu stara bolečina stiska srce. V nedeljskem jutru sta se mati in sestra Tilka sami odpravili daleč k fari. Oče pa je šel polagat živini. Spal sem v kamrici in sem čul, kako se je oče vrnil iz hleva pa spet odšel iz hiše proti marofu.

Vstati se mi ni ljubilo, kajti tla kamrice so bila cementna in me je sleherno jutro zgrozilo, če sem le pomislil, da je treba stopiti na hladni kamen. Drugače smo pa vsi imeli najrajši to kamrico in posteljo v njej. Tudi oče je večkrat po kosilu rad tu legel h kratkemu počitku. Posebno zadnja leta, ko je tožil zaradi srca in skrbi. Ne enega, ne drugega takrat nisem prav razumel. Vem samo, da sem bil večkrat neusmiljen, kakor so vsi otroci neusmiljeni nasproti staršem. Kadar je po kosilu najlepše zadremal, sem ga jokaje šel moledovat za par soldov, ki da jih potrebujem za šolske potrebščine, — pa sem jih potem pogнал za plesnive napolitanke pri bližnjem štacunarju, ki se je bil šele pred meseci naselil v našem kraju in je imel vse večjo izbiro nepotrebnih stvari kakor stari trgovci.

Tisto nedeljsko jutro sem čul, kako sta se mati in sestra vrnili iz cerkve in odlagali svoji praznični zimski jopici v omaro. Sestra je rekla: «Šentano, še vedno je takole zjutraj hladno.» — «O, seveda, zdajle se človek najlaže prehladi,» je pritrdila mati. In že je v skrbeh povprašala: «Kje je le atej?» — Rečem, da sem še spal ali vsaj še dremal, toda tudi sam sem čutil praznoto in mrko tišino okrog naše domačije. Niti petelin ni zakikirikal, ko se je vendar drugače ob nedeljah oglašal na vso korajžo. In pes Rumelj ni ne bevsnil ne zalajal, čeprav so po pešpoti onkraj naše domačije šli ljudje od maše. Tiho, vse tiho.

Naenkrat grozoten krik na dvorišču. Kar nič ni bil človeški, ne moški ne ženski, marveč kakor grgranje v obupu. Zateglo in pretresljivo. V sami srajci sem planil pokonci pa skozi vrata v hišo. Mati in sestra sta privihrali zmedeni in z ledenima obrazoma: «Atej so mrtvi!»

Je ležal na postelji bled in z vdrtimi lici. Košate obrvi so legle globoko, skoraj do trepalnic, gosti brki so prekrili zgornjo ustnico, usta pa so bila odprta. Skozi množico, ki se je bila nagnetla v hišo, se je prerinil stari zdravnik. Z odkrito glavo je stopil v kamrico, trden in odločen, rezek in piker, toda blag po srcu. kakršnega smo vsi poznali in visoko spoštovali. V globokem molku smo sledili vsaki njegovi kretnji. Pristopil je k očetu, potežkal desnico in otipal žilo, prisluhnil na prsih, potem je pobožal kakor kamen hladno čelo in zamrmral: «Končano, dragi prijatelj!...» Naglo se je obrnil k materi, ki je v solzah in že vsa vdana v usodo stala za njim, in je menil, da jo bo potolažil z veselimi besedami: «Čujte, take smrti bi tudi jaz nekoč rad umrl. Kar stisnilo ga je.» — Možganska ali srčna kap? — «Izkratka: kap! Saj je vseeno...»

Dva dni nato smo ga pokopali. Pred dolgo kačo pogrebcev je igrala narodna godba. Premajhen sem bil, da bi me bili uvrstili med črno oblečene pripadnike družine. Organistova Micka, dobra prijateljica naših deklet, me je zadaj, daleč zadaj, že skoraj na koncu

sprevoda vodila za roko. In spotoma sem poslušal godbo, včasih sem zajokal in si zdaj pa zdaj z novim robcem obrisal oči in nos. Na pokopališču so lepo zapeli, ljudje so se le počasi razhajali, in zdaj šele se je videlo, kolikšne trume so bile pri pogrebu. Nas pa je čakal pred pokopališčem brek s parom konj, ki ga je bil pripravil in ponudil gostilničar Gabrovšek. Prav po gosposko smo se peljali domov in vsaj meni je bilo po treh dneh spet nekam laže pri srcu. Imeli smo sedmino in smo se pogovarjali o lepem pogrebu. Čudno, čudno... Tako skromen je bil naš oče, tako preprost. Vedno sem mislil, da smo siromaki. Pa tak pogreb!

★

Nedeljo za nedeljo smo po maši obiskovali očetov grob. Nič rad nisem šel zraven. Tisti velikanski kup ilovice, ki jo je grobar nagrmadil, ko je zakopal očeta, je bil tako grd sredi drugih grobov. Tu, ob zgornjem robu pokopališča so bili vendar najlepši, s cveticami zasajeni, z robniki obdani in z belimi ali črnimi spomeniki okrašeni! Nekaj nedelj sem se potem izmuznil, — zares, sklenil sem, da ne pojdem na grob, preden se ilovica ne usede in preden grob ne bo poravnal tako, kakor se spodobi: na štiri ogle, z zelenjem zasajen in z belim peskom obsut.

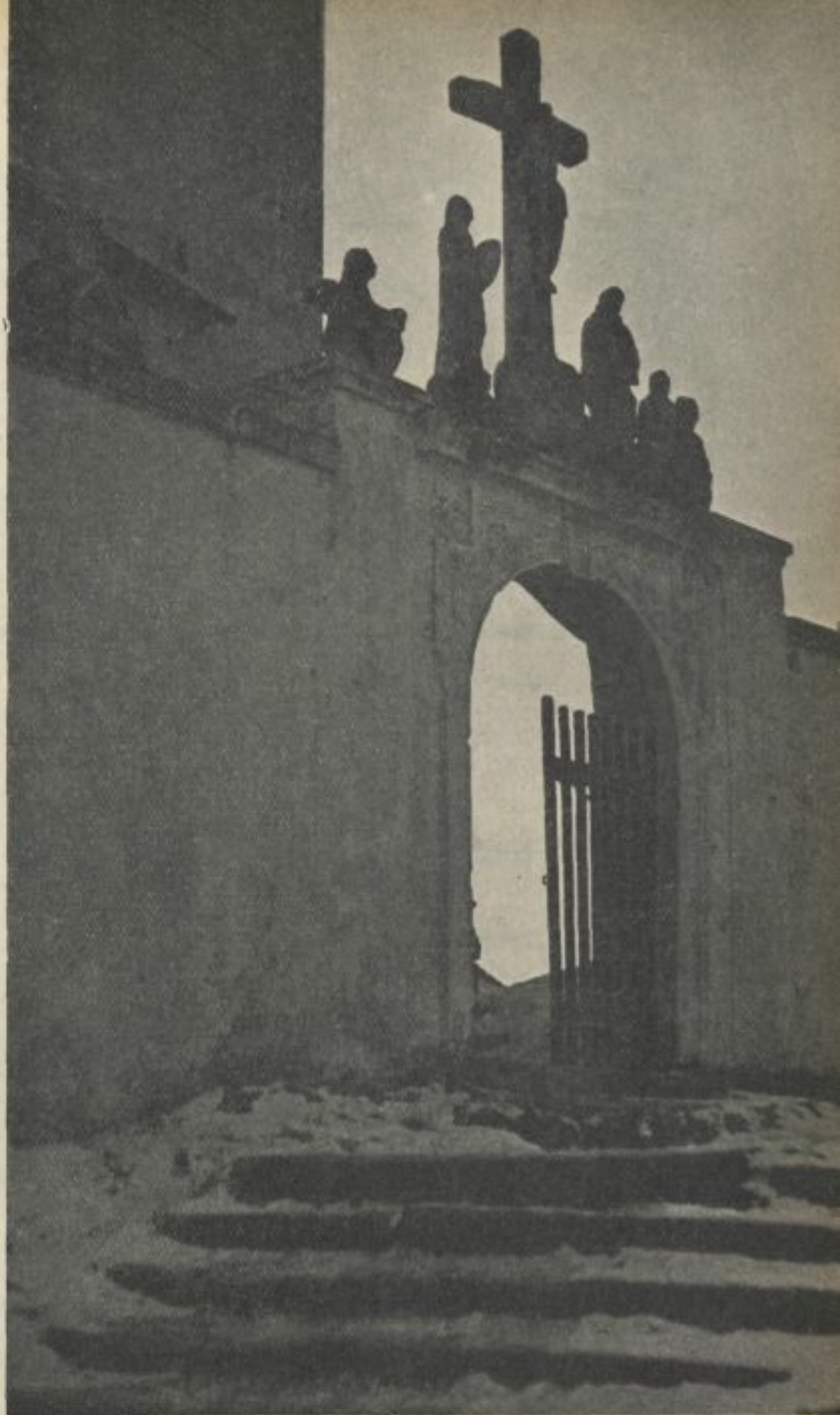
Poletje je že šlo v deželo, vsa dolina je bila polna zelenja in cvetja, otroci smo se veselili počitnic. Neka popoldneva nas je lepa učiteljica Milka, ki smo jo vsi ljubili zaradi žarečih črnih oči in rdeče svilene bluze, povedla na izlet. Šli smo na Gorico in šolarčki smo se muzali, ko nam je razkazovala zanimivosti našega kraja: Tam je tovarna, tam stari grad, tam je fara in tam daleč rudnik... To smo pač mi sami bolje vedeli! Potem nas je odvedla proti fari in smo zavili na pokopališče. Postali smo ob grobu mojega očeta. Moj Bog, še vedno je bil tako rjav, tako neprikupen. Toda ko nam je učiteljica velela: «Pokleknilo in pomolimo za dušo dobrega očeta, čigar sin hodi v drugi razred!» — mi je bilo toplo in drago pri srcu. Tisto tiho minuto, ko smo tam klečali in je nad nami sijalo solnce, v dolini pa je nad poljem žgolet škrlanček, se mi je odprlo spoznanje, da počiva moj oče na najlepšem kraju sveta.

★

Potem na jesen, ko je v dežju in vetru frčalo rumeno listje z dreves, smo šli okopavat očetov grob. Uredili smo ga, kakor je bilo treba, na debelo smo navozili peska. Ali vse naše delo je bilo ničevno v primeri z imenitnostjo kamnoseka, ki je pripeljal srednje velik nagrobnik iz sivega marmorja. Ko ga je podstavil in uredil, smo brali napis:

*Predobri oče v miru tu počiva,
obžalovan od žene in otrok.
Njegova duša večni raj uživa,
kjer neha se bridkost in jok.*

Na praznik Vseh svetih smo ponesli vence k fari. Na podstrešju smo jih imeli shranjene v velikih škatlah iz kartona, nekatere so že obgrizle miši. Očistili smo jih prahu in objedenine. Vence smo potem položili ob spomenik in razgrnili trakove, da so se lahko brali napisi. Nekatere zlate črke so že odpadle. Dež je nagajal čez dan, kakor majceni potočki so se z groba razpeljavali curki dežja. Ves kras grobov je bil

Tu so našli svoj mir...

zaman. Tako nam v skrbah za vence, cvetje in sveče, pa še prav posebno za novi spomenik ni bilo treba mnogo jokati. Ali zvečer se je nebo uneslo. Zasijsale so velike jesenske zvezde, po pokopališču so trepetale neštete lučke. Spomnil sem se: zdajle sloni tam daleč na gradu, ob koncu doline, stara gospa grofica ob oknu, gleda na naše pokopališče, kakor vsako leto ta večer, in si briše solzne oči...

Stopil sem še v cerkev in tiha groza me je izpreletavala. Preprost sarkofag s prekrizanimi človeškimi kostmi je stal sredi cerkve, trije duhovni gospodje so črno opravljeni prepevali mizerere, gorele so rdeče sveče, bučale in cvileče so zavijale orgle. Ob tem večernem cerkvenem opravilu mi je domišljija obletela prizorišča duhov in skrivnostnih dogodkov, o katerih je naš oče časih vedel toliko povedati, saj se je premnogo noč vračal pozno s sejma domov.

Mnogo beračev in beračic je blizu farne cerkve iztezalo roke, molilo očenaše in se zahvaljevalo za kruhke in za krajcarje.

Po večerji sem moral spat v kamrico. Malo sem pomislil, ali bi ne kazalo, da se to noč na verne duše rajši stisnem k materi. Lahko bi rekel, da je že hladno. Toda ne. Sramoval bi se, če bi me neusmiljeno zasmehovali kot strahopetca. Ulegel sem se na hladno posteljo in se odel čez glavo. Spominjal sem se očetove smrti, kakor se je spominjam danes. Pomislil sem, ka-

ko bom sam nekoč ležal v tej ozki hladni kamri, kakor je tu ležal oče. Vedno bliže sem ga čutil, vedno bolj sem se zavedal, kako hudo je zdaj, odkar smo ga izgubili... V hiši je nekaj poropotalo, čul se je vzdih, mati je prebiralala rožni venec. Jaz pa sem se zagledal skozi okno v zvezdnato jesensko noč. Čutil sem se varnega v bližini matere. Prav od srca sem si želel, da bi se prikazali duhovi, da bi skozi okno stopil v kamro oče, blede, tih in tako blag, kakor je bil vselej dober z nami...

Ni ga bilo. Zaspal sem brez molitve.

Žene vsega sveta so zborovale v Dubrovniku

V prvi polovici letošnjega oktobra je imela kongres v Dubrovniku največja ženska organizacija na svetu, to je MEDNARODNA ŽENSKA ZVEZA. V tej zvezi je združenih 40 narodnih ženskih zvez iz posameznih držav vsega sveta, med njimi tudi naša Jugoslovanska ženska zveza, ki ima včlanjenih 400 društev iz vse države in od katerih je slovenski del najbolj delaven. Vseh članic Mednarodne ženske zveze je 40 milijonov. Na letošnji kongres je prišlo preko 300 delegatk iz raznih držav, nad 400 iz naše države, poleg teh pa mnogo drugih oseb, ki so kot gostje prisostvovali kongresu.

V zborovanjih na kongresu se je zrcalilo delo ženske zveze in njena zasnova, ki nedvomno zasleduje človekoljubne in občekoristne cilje, čeprav je treba resnici na ljubo priznati, da je nekoliko okostenela in nesodobna, kakršne so pač osebe, ki imajo v njej glavno besedo. Tako so n. pr. tudi nekateri odseki, v katere je zveza razdeljena, v tem okviru že dovršili svojo nalogo, ker so na njih mesto stopile bolj ustrezajoče ustanove, dočim pa zopet delo nekaterih drugih odsekov popolnoma opravičuje pravico, da, tudi nujno potrebo njih obstanka.

Sem spada nedvomno delo za SVETOVNI MIR. Tu je volja organiziranih žen najbolj enotna — dasi nas tudi v tem ločijo ogromni prepad, kakor sem spoznala pozneje iz privatnih razgovorov z različnimi fašistično usmerjenimi delegatkami. Vendar se lahko reče, da je bil ves kongres vsaj na zunanje enodušen, ko se je zlasti ob otvoritvi javno manifestiralo za mir, pogumno in glasno, kakor se žal v naši zemlji le malokdaj čuje. Vsi pozdravni govori so izzveneli v tem duhu, a prednjačila sta govora vladnega zastopnika na kongresu ministra Jankovića ter predsednice Aberdeen. Minister Janković je rekel med drugim: »Ko danes gledamo temne oblake, ki se zbirajo na obzorju, in opazujemo, kako barometer miru neprestano pada, smo srečni, ko vidimo žene in matere vsega sveta zbrane kot čuvarice miru. Če je resnica, da v vaši organizaciji 40 milijonov žen drži skupna ideja, skupna volja za mir, potem PREDSTAVLJATE MOČNO ARMADO MIRU, S KATERO JE TREBA RAČUNATI. TO JE ARMADA, KI MORE POSTATI RESNIČNA OPORA VELIKEMU DELU DRUŠTVA NARODOV. Želim vam mnogo uspeha v vašem delu, zlasti pa v prizadevanju, preprečevati bedo, ki jo ljudstvu prinaša vojna.«

Pozdravni govor predsednice gospe Aberdeen, ki je bil obenem odgovor dobrodošlicam, je bil prav tako izliv hrepenenja po miru in pravičnem sožitju med narodi, hkrati pa je naznačil poglavitni SMOTER MEDNARODNE ŽENSKA ZVEZE, ki je v stremljenju, da ZDRUŽI ŽENE VSEH NARODOV, PLEMEN IN RAZREDOV, KI VRŠE KAKRŠNOKOLI DELO ZA BLAGINJO ČLOVEŠTVA, TER DA JIH PREŠINI Z ZLATIM NAUKOM, NA KATEREM TEMELJE NAJLEPŠE RELIGIOZNE IN ČLOVEČANSKE IDEJE VSEH NARODOV: »STORITE DRUGIM, KAR ŽELITE, DA BI DRUGI VAM STORILI.«

Med onimi, ki so pozdravili kongres, je vzbudila posebno pozornost aktivna ministrica sedanje francoske vlade gospa Brunswick, ki ji je podelila to odgovorno mesto vlada ljudske zajednice, kjer so združene vse demokratične sile francoskega naroda. Tudi ona je naglasila potrebo, da se ustvari MED NARODI PRAVI MIR NA PODLAGI ENAKOPRAVNOSTI, kajti brez njega ni resničnega kulturnega napredka.

V zavesti, da je dandanes ideja svetovnega miru najnujnejši problem vseh narodov, je potekalo tudi vse ostalo delo kongresa, ki je apeliral na nacionalne ženske zveze, naj zastavijo ves svoj vpliv pri vladah svojih držav, da podpro vse mednarodne ustanove in vsa društva v okviru svojih držav, ki se bore proti vojni, proti oboroževanju, proti kršenju mednarodnih mirovnih dogovorov ter proti vsem, ki na kakršenkoli način povzročajo razpoloženje za vojno.

Zelo potrebno je tudi DELO ZA ODPRAVO SUŽENJSTVA, KI GA JE ŠE DOSTI PO SVETU V NAJRAZLIČNEJŠIH OBLIKAH. Sem spada zlasti boj proti TRGOVINI Z DEKLETI. Ker je ta trgovina mednarodna, je nujno potrebno, da je tudi borba proti njej mednarodna. V tej borbi se Ženska zveza pridružuje sklepom Društva narodov, ki jih je sprejelo na zadnjem zasedanju in ki so naperjeni v prvi vrsti proti vsem onim, ki iz tega ostudnega posla grabijo zase dobiček najbolj umazane vrste. To sta v prvi vrsti zvodnik in lastnik javne hiše. Mednarodna ženska zveza apelira na Društvo narodov, naj se v posameznih državah odpravijo javne hiše in z vsemi mogočimi sredstvi, zlasti pa z izboljšanjem gospodarskih razmer, kolikor mogoče omeji prostitucija in vobče dejansko izvrše sklepe, ki jih sprejmejo države članice Društva narodov.

Med odseki, ki sedanjemu času poleg mirovnega nedvomno najbolj ustrezajo, je ODSEK ZA ŽENSKO DELO IN POKLICE. Od sej posameznih komisij, ki so zborovale pred uradno otvoritvijo kongresa, so bile te pač najbolj posečane. Iz poročil zastopnic posameznih držav je razvidno, da vlada med ženskami skoraj povsod še vedno precejšnja brezposelnost, čeprav je ponekod opaziti komaj vidno izboljšanje. Na delo te komisije je bilo oprto tudi JAVNO ZBOROVANJE POD NASLOVOM »ŽENA V INDUSTRIJI« (Poleg otvoritve so bila ob času kongresa v Dubrovniku tri javna zborovanja.) Razen jugoslovanske delegatke so govorile še Švicarka, Angležinja, Avstrijka in Indijka. Vse razen zadnje so oprle svoja poročila na razmere, kakršne bi morale biti, ne pa na razmere, kakršne so v resnici. Vse so hvalile socialne zakonodaje svojih držav, a vse so pozabile (?) pristaviti, da se določbe skoraj nikjer ne izvajajo ter da je povsod mnogo industrijskih panog, kjer delavstvo ne dosega eksistenčnega minuma. Ročnih delavk v teh organizacijah ni; ako bi bile tudi one tu, bi pač svoj položaj pokazale v drugačni luči.

Ker je v društvih, ki so včlanjena v Mednarodni ženski zvezi, pač največ žen, ki so samo gospodinje in matere, je smatral SLOVENSKI DEL ŽENSKÉ ZVEZE za potrebno, da se osnuje v zvezi tudi GOSPODINJSKO-GOSPODARSKA KOMISIJA. Pobudo za ta predlog je dala naša agilna Zveza gospodinj, predlog je pa na kongresu v Dubrovniku zagovarjala njena predsednica gospa Vika Kraiger, ki je poudarjala važno dejstvo, da gospodinjstvo ne sme biti samo sebi namen, temveč mora služiti širšim, višjim ciljem. Področje gospodinje, njen dom, mora biti živ organizem, ki se mora razvijati vzporedno z ostalim življenjem, če hoče biti pozitivna činjenica v kulturni rasti naroda.

Zadovoljitev osnovnih potreb kulturnega človeka je v mnogočem odvisna od žene-gospodinje, prav tako pa tudi blaginja in zdravje najširših ljudskih plasti. Poleg tega pa se zadnje čase vedno bolj uvideva, da je gospodinjstvo važen činitelj v celotnem gospodarstvu, in to mora spoznati tudi gospodinja. Z razumnim preudarkom o uporabi denarja gospodinja ne koristi le svojemu domu, temveč tudi skupnosti. Četudi obsega gospodinjstvo samo ona malenkostna dela, katerim zlasti moški radi odrekaajo vrednost pravega pridobitnega poklica, ki se vrednoti le po zaslužku, ne smemo pozabiti, da služi vse to delo enemu velikemu cilju: pospeševanju in rasti človekove delovne moči ter dviganju njegove blaginje.

GOSPODINJSTVO JE V NAJTESNEJŠI POVEZANOSTI Z JAVNIM GOSPODARSTVOM. Stanovanjska, davčna in carinska politika nedvomno v mnogočem odreja možnost zdravega razmaha družinskega gospodinjstva — ali ga pa upropašča. Zato naj gospodinja vpliva na vsa področja, ki posegajo v njen delokrog, ter zahteva zastopstvo v vseh teh ustanovah.

Da bo pa gospodinja kos tem nalogam, je potrebno, DA SKRBI PREDVSEM ZA SVOJO LASTNO IZOBRAZBO, NE SAMO ZA STROKOVNO, TOREJ GOSPODINJSKO, temveč za IZOBRAZBO V NAJŠIRŠEM POMENU, da bo razumela odnos svojega lastnega dela do vseh vprašanj, ki oblikujejo današnje življenje. Ženo vzgojiti v tem smislu naj bo tudi ena izmed nalog Mednarodne ženske zveze odnosno stalne gospodinjko-gospodarske komisije, ki naj si postavi za smoter tele zahteve gospodinj: 1. GOSPODINJSTVO NAJ SE PRIZNA KOT POKLIC; 2. UVEDE NAJ SE TUDI ZA GOSPODINJE OBVEZNO BOLEZENSKO IN STAROSTNO ZAVAROVANJE; 3. GOSPODINJE NAJ DOBE ZASTOPSTVO V VSEH INSTITUCIJAH, KI KAKORKOLI VPLIVAJO NA GOSPODINJSTVO; 4. ZAHTEVA NAJ SE PRIMERNA IZOBRAZBA GOSPODINJ IN GOSPODINJSKIH POMOČNIC.

To je samo nekaj vprašanj, ki so se obravnavala na kongresu in ki morda utegnejo zanimati bralke »Žene in doma«, bilo pa je še dosti drugega zanimivega v bolj ali manj resnem smislu. Razen uradnega dela kongresa sta udeleženci vabili zlasti obe razstavi, namreč razstava ročnih del in razstava knjig ženskih pisateljic. Opozoriti pa je treba tudi na publikacije, ki jih je izdala Jugoslovanska ženska zveza ob priliki kongresa, izmed katerih nekatere pomenijo važen dogodek v prizadevanju naših žen. Izmed teh del je nedvomno najvažnejša bibliografija slovenskih, hrvaških in srbskih pisateljic, prav tako pa tudi pregled njih književnega dela ter pregled ženskega kulturno-socialnega udejstvovanja po društvih.

Angela Vode.

Zofka Kvedrova:

On in ona

On in ona.

On je bil truden in glava ga je bolela. Roke je upiral ob mizo in molčal.

Ona je prišla k njemu in se ga hotela okleniti:

— Ti zlati, dobri ...

On pa jo je odrinil od sebe:

— Pusti me, meni se ne ljubi ...!

Mož ...

Ona in on.

Ona je bila bolna. Vsaka beseda jo je bolela, vsaka kretnja, vsaka misel ... V temi, v tišini v miru ji je bilo dobro. Prišel je on. Potegnil je zavese raz oken, da je velik, mučen dan preplaval sobo. In potem je stopil k njej in ji pogladil lase.

In ona je prišla njegovo roko in jo poljubila:

— Ti zlati, dobri ...!

Žena ...

Dve ljubezni ...

Zofka Kvedrova

Najpomembnejša slovenska pisateljica je Zofka Kvedrova. Bila je velik talent, energična, dobra opazovalka in psihologinja, sebi in drugim strog kritik. Bila je navdušena boriteljica za ženske pravice in za pravice vseh tepanih, ponižanih in brezpravnih. Ni se ustrašila povedati tudi najgorenjše resnice, zato je bila tudi osovražena kakor malokatera jugoslovanska žena. Šele ko jo je zagnil grob, smo se zavabili, koliko smo izgubili z njo, kako krivično so jo obsojali, takrat smo šele spoznali, da bi nam bila povedala lahko še mnogo lepega, če bi bili bolj dobri z njo. Je že tako pri nas Slovencih, da spoznamo in cenimo talente šele takrat, ko jih ni več, dokler živijo med nami, pa jih krivično obsojamo in jim mečemo pri vsaki priliki polena pod noge, dokler celo najbolj pogumni ne klonejo, če ne duševno, pa telesno. Tako je bilo tudi z Zofko Kvedrovo.

Rodila se je leta 1878. v Ljubljani, kjer je bil njen oče železničar. Kmalu pa se je z družino preselil na Notranjsko. Višje razrede osnovne šole je Zofka obiskovala v Ljubljani, kjer je bila vedno odličnjakinja, petnajstletna pa je morala domov, ker ni bilo sredstev za nadaljnji študij. Oče je imel takrat v Retjah pri Loškem potoku majhno trgovino in gostilno, obenem je bil tudi občinski tajnik. Bil je po naravi inteligenčen mož, ki je v mladosti mnogo potoval, bil je pa zelo lahko miseln in vdan pijančevanju. Ni se brigal za svojo družino, najrajši je sedel v družbi in pripovedoval doživljanje iz svojega pisanega življenja. Vsa skrb za družino je slonela na ramenih njegove žene, ki je bila vsa zaskrbljena, nestrpna, pikra in zagrenjena. Dostikrat se je pripravila s svojim lahko miselnim možem, ki ga ni mogla razumeti. Ko se je vrnila Zofka domov, je morala voditi gostilno in trgovino in opravljati še vse občinske posle namesto svojega očeta. Vendar je očeta kljub njegovim napakam zelo ljubila, rada je poslušala njegovo pripovedovanje in ga zavidala za razne doživljanje. Slabše se je razumela z materjo, ki v svojih skrbih in težavah tudi za otroke ni imela prijazne besede. V domači hiši je Zofka silno trpela zaradi večnih preprirov, zato si je želela v svet, da bi tudi sama kaj doživela, da bi spoznala življenje. Čez dve leti je odšla v Kočevje, od tam pa v Ljubljano, kjer je postala uradnica v odvetniški pisarni. Pa tudi Ljubljana ji je postala pretesna, leta 1899. je že bila v Trstu. Tam je Zofka šele zaživela. Pridno je študirala jezike, debatirala z mladimi socialisti in si dopisovala z raznimi literati in inteligenti tudi v inozemstvu. Toda vse to ji ni zadostovalo, hrepenela je v svet, hotela je spoznati tudi druge narode in večja mesta, kjer niso tako ozkosrčni, kakor so bili takrat Slovenci. Iz Trsta je potovala enkrat v Benetke, ki si jih je temeljito ogledala, to je pa še bolj podžgalo

njeno hrepenenje po svetu. Skrbno je varčevala z denarjem, da bi čimprej zbrala večjo vsoto, da bi mogla odpotovati. Jeseni leta 1899. je odpotovala v Švico, kjer se je v Bernu vpisala na univerzo. Tamkajšnji rektor je lahko sprejel tudi slušatelje z nezadostno izobrazbo, če so bili dovolj inteligentni. V Bernu se ji je zelo slabo godilo, denar, ki ga je bila prinesla s seboj, je v dragi Švici kmalu skopnel, razni uredniki slovenskih časopisov in revij so ji sicer obljubili, da ji bodo redno pošiljali honorarje za njene podlistke in novele, a niso držali obljube. Pri švicarskih listih pa ni mogla dovolj služiti, ker je bila tuja in konkurenca prevelika. Preko Monakovega je odpotovala v Prago, kjer je študiral njen izvoljenec, medicinec Jelovšek, s katerim se je tudi poročila.

V Pragi je kmalu dobila novih znancev in se seznanila z raznimi češkimi in nemškimi literati, slikarji in slikaricami. V tem miljeju je lahko delala; pisala je v slovenske in nemške časopise ter izpopolnjevala svoje znanje. Leta 1907. pa se je preselila z rodbino v Zagreb, kjer je bila sourednica lista «Agramer Tagblatt» in urednica priloge «Frauen-Zeitung». Mnogo je pisala tudi v hrvaščini. Nепrestano je delala, od jutra pozno v noč je presedela med knjigami ter pisala in prevajala. Edina izprememba in edino razvedrilo so ji bila potovanja, pa tudi na potovanjih je opazovala življenje in študirala. Leta 1914. se je vdrugič poročila z novinarjem Jurajem Demetrovičem. Med svetovno vojno je morala od avstrijskih oblasti, ki so njo in njenega moža osumile izdajstva, mnogo pretrpeti. Hišne preiskave so bile na dnevnem redu, zagrebška publika jo je sovražila, temu se je pridružilo še materialno pomanjkanje. To trpljenje je vplivalo tudi na Zofkino zdravje, živci in srce so ji začeli pešati. Leta 1917. je začela izdajati revijo «Ženski Svijet», ki se je po osvobojenju prekrstila v «Jugoslovansko ženo», a je morala že leta 1920. prenehati.

Po osvobojenju je zavzel njen mož vidno mesto v politiki. Bil je pokrajinski namestnik v Zagrebu, narodni poslanec in voditelj demokratske stranke. Zofka je tako postala odlična in ugledna dama v zagrebški družbi, a srečna ni bila. Del hrvatske javnosti je kazal proti demokratski stranki velik odpor. Ker se niso upali napadati Demetroviča, so začeli blatiti njegovo ženo. Iz političnih vzrokov so kritiki trgali njena dela (take kritike imamo dandanašnji še pri nas v Ljubljani), odrekli so ji talent, visali so, da so njena dela samo sredstva za propagiranje stranke, ki ji pripada njen mož. Hrvatski kritiki so se spozabili celo tako daleč, da niso blatili samo pisateljice, temveč so napadali Zofko tudi kot ženo, soprogo in mater. Humoriistični listi so prinašali ostudne karikature o njej, z vseh strani so jo napa-

dali. celo s prižnic. Nепrestano je dobivala podla anonimna pisma, nikjer pa ni bilo razumevanja in priznanja. Že prej je Zofka bolehal, ta ostudna gonja pa ji je popolnoma pokvarila živce in srce, temu se je pridružila še tuberkuloza. Iskala je zdravja v raznih domačih in inozemskih zdraviliščih, toda nikjer ji niso mogli pomagati, preveliko je bilo njeno duševno trpljenje, da bi mogla telesno ozdraveti. Dne 21. novembra leta 1926. jo je smrt rešila nadaljnjih muk.

Zofka Kvedrova je bila res izreden talent. Kljub nezadostni šolski izobrazbi je postala naša najboljša pisateljica. Imela je poseben dar za opazovanje, znala je ločiti pristno od ponarejenega, ljubila je resnico nad vse, razumela je trpljenje svojega bližnjega, zato je pisala tako, da si je osvojila tiste, ki so znali ceniti umetnost. Njen slog je jedrnat, brez nepotrebnega govorničarstva, samo njeni slovenščini bi mogli očitati malo površnosti, saj se ni utegnila toliko ukvarjati s slovenskim jezikom, ker je pisala svoje stvari tudi v hrvaščini in nemščini. Brez števila je njenih del. Pisala je črtice, novele, povesti, romane, drame, vzgojne in gospodinjске članke, bila je energična boriteljica za ženske pravice in za enakopravnost vseh ljudi. Neizprosno je bičala napake v družbi, ničesar se ni ustrašila, vsakomur je povedala resnico. Nobenih kompromisov ni priznavala, nikomur se ni klanjala, ni se znala hliniti. Bila je navdušena Jugoslovanka, ki ni imela domovinske ljubezni samo na jeziku, temveč je tudi delala za narod, kolikor je le mogla.

Še ko je bila pri starših, je opazovala življenje na vasi, ki se ji je zdelo zanimivo, začela je pisati kratke povesti. Tudi pesniti je poizkusila, toda pesmi se ji niso posrečile, njena moč je bila v prozi. Dvajsetletna je poslala pet najbolj posrečenih črtic petim najbolj čitanim slovenskim listom in revijam, ki so jih še isto leto objavili. Takoj so uredniki opazili, da je pisateljica zelo nadarjena, in jo jeli izpodbujati k nadaljnjemu pisateljevanju. Zofka je začela delati, že v prvih njenih spisih se kažejo njene značilnosti, kritično opazovanje sebe in svoje okolice, hrepenenje po ljubezni in prijateljstvu, ljubezen do pravice in srd proti krivicam. Še tisto leto je kupil ljubljanski založnik Schwentner od nje prvo zbirko črtic, ki jih je obljubil v kratkem izdati, toda izšlo so šele čez nekaj let v Gorici. Leta 1900. je izdala v samozaložbi svojo prvo knjigo «Misterij žene». To je zbirka krajših črtic, skoraj v vseh opisuje trpljenje naših žen. Ta knjiga je bila za Slovence nekaj novega, nenavadnega. Doslej so slovenske pisateljice opisovale romantično ljubezen, vse je bilo dobro in lepo, a Zofka je pisala povsem drugače. Nikjer ni sentimentalnosti, nikjer romantike, mož ni več vzvišen junak, žena ne sladka stvarca, ki pozna le cvetoče vrtove, višnjevo nebo in blede

Lasje, ki se vedno zopet občudujejo

Kadar govore moški o lepih ženah, tedaj mislijo vedno v prvi vrsti na čar lepih las. Ako pa občudujejo žene, mislijo najprej: kako dobro so negovani ti lepi lasje!

Ako negujete Vaše lase z Elida Shampoomom ostanejo vedno bujni, mehki in sijajni, dajo se lahko in lepo česati, a kodri drže dalj časa.

KAMILLO FLOR

Špecijslmi Shampoo za plavolaske, prost od alkalija, ohrani naravni, zlati lesk plavih las ter ga zopet vrne, če se je izgubil. Daje lasem čudovit sijaj.

ELIDA SHAMPOO

BRUNETAFLO

Špecijslmi Shampoo za temne lase, prost od alkalija, daje lasem čudovit lesk in povečan sijaj ter dovede temnorjavo barvo las do posebne veljave.

mesečino. Kvedrova opisuje ženo mučenico, ženo, ki je resnično živela takrat in živi še dandanes, ženo, ki je brezpravna, ki je dekla svojih bratov, sužnja svojega moža pijanca, delavčeve ženo, ki jo trpinčijo pomanjkanje, mož in kopica otrok. Zofka je pokazala moža takega, kakršen je, egoista, ki misli samo na svojo korist, ki smatra ženo za manj vredno bitje. Neizprosno odkriva rane naše družbe, ki je zunaj bleščeča, v notranjosti pa gnila. Knjiga je zbudila vse slovenske duhove, vsi so planili po Kvedrovi, da je nemoralna, saj je bilo res nekaj nezaslišanega, da se upa dvaindvajsetletno dekle odkrivati gnojno jamo, ki so jo vsi tako skrbno zakrivali.

Toda Zofka se ni zmenila za kritike, šla je dalje po svoji poti. Isto leto je izhajal v «Slovenki» njen roman «študentke». Leta 1901. je v Trstu izdala drugo knjigo pod naslovom «Ljubezen». V letih 1902. do 1904. je izhajal v «Slovanu» njen roman «Nada», kjer opisuje po večini naše kmečko ljudstvo in razmere v naših vaseh. V teh prvih delih je Zofka Kvedrova še popolna revolucionarka. Med mladino se je takrat zelo širil socializem, vsi mladi pisatelji so bili navdušeni socialisti, ki so hoteli reformirati družbo, v njih delih je bila skoraj vedno ta tendenca. Taka je bila tudi Zofka. Polagoma pa se je umirila, njen cilj ni bil več reformirati družbo, pač pa umetnost. V tem času je tudi mnogo pisala v nem-

ščini, saj se je preživljala samo s honorarji. Deset let je bila urednica mesečnika «Domači prijatelj», ki ga je izdajala Vydrova tovarna v Pragi. V njem je pisala gospodinske in vzgojne članke in ljubeznive povestice o svojih hčerkah Vladki, Mitki in Mirici. V teh povesticah vidimo Zofko kot prvo vrstno, pametno vzgojiteljico svojih otrok, kot ljubečo mater in skrbno gospodinjico. Te povestice so izšle leta 1913. tudi v češčini, po njeni smrti pa tudi v posebni slovenski izdaji v dveh knjižicah. V letih 1907. do 1908. je izdala «Slovenska Matica» njeno dramo «Amerikanci», leta 1914. pa roman «Njeno življenje». Ta roman pretresljivo slika trpljenje žene in matere, ki se bori najprej proti lahkomišelnosti svojega moža in trepete za svojega sina, ki gre kljub njeni skrbi in njenemu prizadevanju navzdol, in žena v tej borbi naposled omaga.

Leta 1917. je izdala hrvatski roman «Hanka». Pisan je v obliki dnevnika. Tudi v tem delu opisuje prevarano ženo in njene borbe. Opisuje pa tudi grozote vojne, kakor jih je občutila žena med svetovnim klanjem, in opisuje trpljenje, ki so ga občutile žene vseh narodov, zlasti pa žene zaslužni narodov.

Isto leto je izdala v Zagrebu v hrvatskem prevodu «Najboljše slovenske novele». Leta 1922. je izdala v hrvaščini pod psevdonimom Dimitrije Gvozdanović dve deli: «Unuk kraljeviča

Marka» in «Arditi na Krku». To sta dve močni knjigi, polni domovinske ljubezni, aktualnosti, ljubezni in poezije. Te dve deli spadata med najboljše, kar je Zofka kdaj ustvarila. Slovenska kritika se je izrazila o obeh knjigah pohvalno, hrvatska pa je obe raztrgala iz osebnih razlogov. Celo prijatelji se niso upali pravično oceniti teh del, rajši so molčali, tako silno je bilo sovraštvo. To je Kvedrovo popolnoma ubilo, ni mogla več delati, tudi telesno je pešala od dne do dne. Leta 1926. so izšle njene črtice «Po putevima života», polne melanholije in bolesi ponižane žene.

To je le površen pregled njenega dela. V vseh slovenskih revijah je še polno krajših novel in črtic, veliko njenih del so prevedli tudi v češčino in nemščino. Mnogo je ustvarila Zofka Kvedrova! Lahko bi delala še leta in leta, saj je imela še vse polno idej in načrtov, tudi sposobnosti ji ni manjkalo. Umorile so jo naše ozkosrčne razmere, nepoštena kritika, ki trga vse, kar se ne klanja avtoritetam, in udriha po tistih, ki ne trobijo tako, kakor hočejo gospodje kritiki. Zofka pa je hodila svojo pot, nikdar ni spadala v noben literarni krog, to je bila njena tragična krivda. Če bi bila povprečen talent, bi se ne bil nihče zmenil zanjo, bila pa je individualna, močna osebnost, ki je vzbujala zavist, zato so planili z vseh strani nanjo, dokler je niso zlomili.

Slovenska ženska lirika v nemškem prevodu

Založba «Belo-modra knjižnica» v Ljubljani je izdala za kongres Mednarodne ženske zveze, ki se je vršil prve dni oktobra v Dubrovniku, zbirko slovenskih, hrvatskih in srbskih lirskih pesmi, ki so jih spesnile ženske. Zbirka nosi naslov «Jugoslavische Frauenlyrik». Pesmi je v nemščino prevedla gospa Lili Novy, ki je izbrala izmed vseh, ki so ji bile na razpolago, one, ki najbolj ustrezajo njenemu visoko razvitemu umetniškemu čutu. Da je izbor posrečen, mora priznati vsak, kdor pozna žensko liriko Slovenke, Hrvatice in Srbkinje. Čeprav število pesmi ni veliko, se vendar v njih odločno odraža svojevrstnost slovenske, hrvatske in srbske pesmi, tako da ta zbirka tudi v tem

pogledu dosegla svoj namen: pokazati ženam drugih narodov, da jih naša žena dohaja — kljub skrajno neugodnim razmeram, v katerih si je morala utirati in si deloma še utira pot do višje kulture. Knjigo je slovenski del ženske zveze poklonil vsem delegacijam posameznih narodov, ki so se udeležili kongresa. Priznati je treba, da so bile vse prijetno presenečene nad okusnim darilom.

Pesmi so razporejene tako, da so najprej uvrščene srbske, nato hrvatske in nazadnje slovenske pesmi. Ker je zbirko izdala slovenska založba, kar je v uvodni besedi tudi naznačeno v podpisu: Der slowenische Frauenverlag «Belo-modra knjižnica» v Ljubljani, bi bilo seveda mnogo bolj

umestno, da bi kot prva v knjigi pozdravila bralca slovenske pesem, ali še bolje, da bi vsa knjiga vsebovala samo slovenske pesmi. Tako malo nas poznajo v svetu, zakaj bi ne porabili prilike, če se nam nudi!

Od slovenskih lirskih pesnic je sprejela prevajalka v pričujočo zbirko največ pesmi Vide Taufer. Med njimi so pač najlepši Pomladni soneti, polni toplote, prepojene z lahno melanholijo. Močna in svojska je pesem Makse Samse: Ko je ustvaril Gospod vse nežnočuteče..., prav tako na svoj način tudi pesem Ruže Lucije Petelinove. Vere Albrechtove «Poletje na Bledu» bo spomnila bralke iz daljnih dežel na lepoto naše zemlje, na naše planine in jezera, na naše ljudstvo.

Knjiga je zelo okusno opremljena — zamisel naše arhitektke Gizele Šuklje, natisnila pa jo je Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, ki je poskrbela za odličen tisk.

Našim ženam knjigo prav toplo priporočamo.

BOJ SPOLNIM BOLEZNIM

Človeštvo spremlja že od vsega početka bolezni, med katerimi jih je tudi več, ki ne oškodujejo samo bolnika, ampak preidejo tudi na vso družino ali celo na več rodov. Te bolezni so najstrašnejše in k tem prištevamo z vso pravico tudi spolne bolezni. Njih lastnost, da se prenašajo od človeka do človeka in da njih posledice preidejo tudi na potomstvo, je važnega pomena za človeštvo. Kako veliko odgovornost nosi mož ali žena, ki zanese okužitev v družino! Iz takšnega zakona se rodijo bolehní otroci, ki v življenju niso zmožni samostojnosti in ki so duševno manj vredni ali celo popolni bebeci in so tako družini in državi v veliko breme.

Usoda žene, ki oboli za to ali ono spolno boleznijo, je časih na vso moč žalostna. V svoji nevednosti prezre prve znake obolenja ali si jih pa napačno razlaga. In če se tej nevednosti pridruži še sramežljivost, da ne išče takojšnje pomoči pri zdravniku, se bolezen razširja dalje po telesu in rodi različne posledice. Bolnica počasi hira in se ne more udeleževati ne kot žena, še manj kot mati, mnogokrat pa se mora odreči tudi največji sreči — materinstvu.

Skoraj največkrat je alkohol kriv, da se človek okuži. V pijanosti izgubi človek razsodnost, pride v družbo sumljivih žensk in sklepa z njimi prijateljstva, ki bi se jih v treznem stanju bal. Zaradi večje spolne razdraženosti se brez premišljevanja loti osebe, ki ga okuži. Tako pijanost ne onesreči le poedinca, ampak lahko pahne vso dotlej zdravo in srečno družino v nesrečo. Mož, ki je v pijanosti nalezel spolno bolezen, občuje pozneje s svojo ženo in jo nevede okuži. Bolni starši pa potem mnogokrat neposredno okužijo tudi svoje otroke.

Nekoč so bile spolne bolezni na deželi med preprostim ljudstvom skoraj neznane. Zdaj so se razširile tudi že tam. Veliko krivde ima pri tem svetovna vojna, ko se je vrnilo z bojišč na tisoče okuženih moških, ki so potem širili bolezen dalje. Še več teh bolezni pa so zakrivila gmotne razmere obubožanih kmetijskih sinov in hčera, ki so šli v mesto in se tam izgubili. Vrnili so se z boleznijo in jo potem raznesli. Da bolezni ni mogoče zatreti, je največ kriva lažna sramežljivost in podcenjevanje obolenja.

Zato je nujna potreba, da se preprost človek pouči o vseh nevarnostih te strašne kuge.

Specialist za spolne bolezni g. dr. Joža Jakša je spisal poljudno knjigo «Spolne bolezni», ki s preprosto besedo popisuje nevarnosti vseh spolnih bolezni. Knjiga prinaša tudi slike, ki nazorno kažejo njih znake in razdejanje.

Da bi se ne žalil čut sramežljivosti, je avtor predložil rokopis škofijskemu ordinariatu ljubljanskemu, ki je izdal o tej knjigi tole mnenje:

Vračamo Vam v recenzijo predloženi rokopis o spolnih boleznih.

Mgr. dr. Josip Ujčić, profesor morale na tukajšnji fakulteti, ga je pazljivo prebral in se o njem pohvalno izrazil. V spisu ni nič, kar bi nasprotovalo veri ali nraonosti.

Glede treh slik, ki naj bi prišle v spis, namreč št. 100 iz knjige «Die Haut- und Geschlechtskrankheiten» (Bd. V, str. 432), št. 69 (Bd. IV, str. 168) in št. 118 (Bd. V, stran 495) je predlagal, naj pove svoje mnenje še stolni župnik kanonik dr. Klinar. Ta je mnenja, da bi bilo bolje, če bi se te slike izpustile.

Škofijski ordinariat nima proti natisu knjige nobenega pomisleka. Ker bi prej omenjene slike utegnile res napraviti veliko nepravilnosti, pri mladini pohujšanje, pri odraslih veliko nepovoljne kritike, Vam priporočam, da izdaste knjigo brez teh treh slik.

Po mnenju dr. Ujčića bi kazalo v uvodu omeniti, da je knjiga namenjena resnim, zrelim ljudem. Ker rokopis ni verske vsebine, ni treba, da bi dobil cerkveni «Imprimatur».

Pečat ljubljanskega ordinariata.

Generalni vikar:
IGN. NADRAH.

Upoštevajoč želje škofijskega ordinariata, je dr. Jakša izpustil iz knjige omenjene tri slike.

Ta knjižica stane za vse druge 30 din, naročnice jo pa dobe za polovično ceno, t. j. za 15 din. Knjižico dobe pri upravi «Žene in doma» v Ljubljani, Dalmatinova 8/I, samo odrasle osebe.

Nekaj povsem razumljivega za žene ki imajo okus!

Vsaka žena, ki gleda nase, skrbi pred vsem za nego telesa. Nikoli ne bo rabila slabega mila, ker dobro ve: samo čisto, blago milo bo lahko dalo njeni koži brezhibno lepoto ter ji ohranilo mladostno svežost, ki jo moški tako zelo občudujejo...

Med temi 4 vrstami boste našli za Vas pravo

Elida Favorit
že deset let
ljubljenec raz-
vajenih žen.

Elida 7 Cvetic
luksuzno milo, ki si ga
lahko vsakdo privošči,
posebno močnega vonja.

Elida beli španski bezeg
milo snežnobele barve
— omamljivega vonja.

Elida Lanolin
posebno blago za
občutljivo kožo.

Ime jamči za kakovost!

**ELIDA
MILA**

Tekla je, ne da bi se bila zmenila za drveče avtomobile; ni videla voza cestne železnice in je v zadnjem trenutku srečno prišla čez tračnice, ušla je nevarnosti in vsa razgreta tekla dalje.

Vsa zasopla je obstala pred vhodom v banko. Zdaj šele je začela razmišljati, nervozno je napravila nekaj korakov sem in tja in ni prav vedela, kaj bi.

Eno je gotovo: Ervina mora rešiti! Ne sme in ne sme se zgoditi, da bi ga zaprli, tudi službe ne sme izgubiti.

Kaznovan blagajnik! Človek, ki ni vreden besede, ki ni vreden, da bi opravljal zaupano mu službo.

Da se je Ervin le mogel tako daleč spozabiti! Tega ona ne more razumeti. In vsa darila, kar jih ji je prinesel zadnje čase, je mirno sprejela od njega. In ne da bi bila vsaj malo kaj slutila.

Kje si je mogla vendar o njem kaj takega misliti!

Toda zdaj ve vse. Da je polagoma poveril 50.000, da se boji pregleda blagajne in da nima nikogar, ki bi mu mogel pomagati.

50.000! Smešno.

«Kapital: 500 milijonov» je napisano na tablah v oknih! Kaj pomeni teh ubogih 50.000 proti tako ogromni vsoti!

Govorila bo z ravnateljem, vsak mesec naj odtrga Ervinu polovico, dve tretjini plače, če hoče, dokler ne bo vsa škoda poravnana. Ne bosta poginila od lakote ne, tako hitro človek ne omaga — gotovo bo mož toliko uvideven, toliko usmiljen vendar mora biti.

Sunkoma je odprla vrata in stopila k slugi.

«Rada bi govorila z gospodom ravnateljem. Javite me. Me poznate?»

Da, sluga jo je poznal.

«Gospod soprog je gotovo bolan», je rekel in se ozrl proti praznemu mestu prvega blagajnika.

Gospa Ana je pozabila odgovoriti: morda je tudi preslišala vprašanje. Čakala je.

Sluga se je vrnil.

«Gospod direktor vas pričakuje. Prosim, gospa, tu, druga vrata, desno.»

Potem je nenadoma obstala v luk-suzno opremljeni pisarni, zagledala elegantnega, mlajšega moškega, ki je sedel za pisalno mizo, jo pogledal, vstal in površno zamrmral:

«Sedite, prosim. Želite, gospa?»

V tem trenutku je pozabila vse, kar je hotela povedati. Videla je samo dvoje ostrih oči, ki sta jo prebadale.

«Vaš gospod soprog je gotovo bolan, da ga danes ni v banko? Zato bi se vam res ne bilo treba truditi sem.»

Suhoparni glas jo je zbodel. Vljudno, toda nedostopno. Tako je učinkoval najo tle človek, tu, za pisalno mizo.

«Moj mož ni bolan. On tudi ne ve, da sem zdajle tu.»

Ravnatelj je položil svinčnik, s katerim se je do zdaj igral, na mizo. Izraz zanimanja mu je preletel obraz.

«Tako?»

Toda drugega ni rekel nič. Samo čakal je.

«Zakaj mi le dela vse tako težko?» si je mislila ona. «Saj je moral vendar že spoznati, zakaj sem prav za prav prišla. Zakaj ne govori, zakaj nič ne vpraša?»

Čutila je njegov pogled na svojem obrazu, čutila je, da potuje ta ostri pogled dalje, čez vrat, prsi...

Ni vzdržala molka.

«Moj mož je poveril. Petdeset tisoč. Ker je potreboval denar, ker je zaradi mene potreboval denar, ker — sicer je pa to za vas itak brez vsakega pomena — jaz sem kriva, da je zmanjkal denar, ne on!»

Čakala je odgovora.

Plaho je sedela tam in se ga ni upala pogledati. Čakala je, ene same besede vsaj, čakala, da bo vzrotil, pobesnel —

Nič. Njegov pogled je drsel dalje po njej.

«Kaj me morda ni razumel?» si je mislila. To je vendar neznosno.»

«Toda 50.000 vendar ni nenadomestljivo premoženje,» je silila vanj, «nepremišljeno je ravnal, to je res, saj bova tudi oba trpela zato. Banka ne bo izgubila niti dinarja, niti prebite pare!...»

Umolknila je. Zdaj jo je pogledal spet v oči. Povesila je pogled, ker ga ni mogla prenesti.

«Tako», je rekel počasi. Nič drugega. Zdaj že drugič njegov brezbrizni, malomarni «tako». Toda ta mala beseda, te uboge štiri črke so bile težko izgovorjene. Čutila je, da se lahko vse njene prošnje, vse njeno dolgo moledovanje razbije ob eni sami njegovi besedi, ob teh štirih mrzlih črkah: «Tako!»

Nenadoma pa se je oglašil:

«Vi ste torej krivi vsega tega?»

Ta stavek ji je bil kakor rešilna bilka. Oklenila se ga je z vsemi svojimi močmi:

«Da. Jaz sem kriva. Moj mož ni mogel za to. Bil je podvržen mojemu vplivu.»

Ravnatelj je stopil k njej. Njegova roka je zgrabila njeno in jo božala. Neprijeten ji je bil ta občutek, ni se umaknila in je zadrževala dih.

«Pod vašim vplivom je bil, kako?»

Ne da bi ga bila pogledala, je gospa Ana dobro čutila, da ji ta človek, ki stoji tu tesno ob njej, vidi skozi obleko.

«Kajne, ničesar ne boste ukrenili proti njemu?» se je silila govoriti. «Banka ne bo trpela nobene škode.»

«Prepozno je», je rekel ravnatelj. «Škoda je tu, in jaz sem zanj odgovoren. Jaz pa bom poizkusil rešiti vas iz te stiske. Jaz osebno ne bom ničesar ukrenil.»

Sklanjal se je nadno, dihal je hitreje; čutila je ta dih, ki ji je udarjal v lice.

«Upam, da ste me razumeli», je rekel potem.

«Da, razumem vas», je odvrnila.

Smehljal se ji je.

«Končno sem tudi jaz človek. Po zunanjosti in notranjosti. Vsak človek se lahko spozabi. Pomagal vam bom. O tem, kako, bi rad govoril z vami drevi. Tu je moja posetnica. Pričakoval vas bom. Prosim, gotovo!»

Začutila je njegove ustnice na svoji roki — malo nato je bila zopet na ulici.

Ni vedela, že zopet ni vedela, kaj bi. Strah pred tem človekom in strah zaradi moža sta se bojevala v njej. Zdaj se je vdala prvemu, zdaj drugemu; v tem boju so ji minile ure, dopoldne, popoldne, zvečer...

Prišlo je jutro, — zdaj šele se je zavdela, da je prepozno.

Šla je poleg Ervina.

«V banko moraš», mu je rekla. «Karkoli bi se ti zgodilo, jaz ti bom ob strani.» In sama se ni zavedala tega, da ne more ničesar več storiti zanj. Kar bi bila edino lahko storila, to je bilo zdaj zamujeno.

Stopila sta v avlo bančnega posloplja. Ana vidi razburjene ljudi, tekanje sem in tja, mahanje z rokami. Sliši besede «poneverba» in «policija», vidi nekaj uradnikov, ki so se zagnali proti Ervinu.

«Pridite, pojdite, samo pogledat pojdite!» so vpili drug čez drugega.

Nekdo jo je potisnil na cesto in zaprl vrata za njo.

Čakala je zunaj na dežju. Trepetala je od mraza in od strahu. Sama ni vedela, kako dolgo je tako stala. Iz sekunda so bile ure, iz minut večnost.

Nenadoma so se vrata spet odprla, ljudje so hodili ven. Tudi Ervin je prišel.

Bled je bil in opotekal se je.

Ona je čakala besede, vsaj zloga, črke.

Nazadnje se je zbral in izpregovoril:

«Direktor se je nočjo ponoči ustrelil.»

Nato je dolgo molčal.

«Ogromne poneverbe so zasledili,» je rekel nato brezglasno, «in ko je policija dopoldne vdrla v njegovo stanovanje, ga je dobila mrtvega za pogrbeno mizo... Mojih petdeset tisoč so preračunali njemu.»

Strmel je naravnost predse. Videl je, da je dež ponehal, da se je začelo svetliti za oblaki. Mirno je šla ona tik nje-ga in se ga držala za roko. Počasi sta zavila proti domu.

«Ponudili so mi službo ravnatelja», je rekel potem.

VEČNA MODROST

Deček Nal je umrl.

Kisagotami, mlada mati, je hodila objokana po bengalski vasi. Njena duša je jokala za otrokom. Njen sin in edini je bil. Veselje njenih dni in noči.

Negibno je ležalo Nalovo telesce v koči. Njegova usta se niso več smejala, svetle oči se niso več odpirale. Mesnate ročice so bile mirne.

Tako zatopljena v svoje trpljenje je gledala Kisagotami spečega otroka, ki se ne bo več zbudil. Dolgo je sedela tako. Tedaj je vzevela iz njene bolečine, iz njenega hrepenenja in ljubezni misel, ki jo je navdala z novim upanjem.

Na vasi je stal kip velikega Bude, ki ima oblast nad življenjem in smrtjo.

Pred tem kipom je položila mrtvo dete na tla. Potem ga je začela moliti. Prosila je dobrega Budo, naj ji vrne Nala.

«O, gospod,» je mlo prosila Kisagotami, «vrni mi otroka! Vrni materi srečo in veselje! Vrni ji luč življenja! Usliši me, veliki, plemeniti Buda!»

Tedaj je sveti kip odprl usta, in Kisagotami je zaslišala:

«Pojdi, hči, in prinesi mi gorčično zrno. Biti pa mora iz indijske hiše, v katero še nikoli ni stopila smrt. Potem zbudim tvojega otroka v življenje!»

Kisagotami se je zahvalila Budi in odhitela iskat gorčično zrno.

Upanja polna je hodila sem in tja. Dosti gorčičnih zrn je dobila v indijskih hišah, toda povsod, pri bogatih in

siromašnih, so ji rekli: Živih je malo, mrtvih mnogo! Kajti smrt je bila že v vsaki hiši in je vzela kakšnega dragega: otroka, služabnika, mater, očeta, ženo...

Utrujena in brez upanja se je vrnila Kisagotami po dolgem potovanju in neplodnem iskanju v vas, kjer je bil umrl njen otrok. Gorčičnega zrna za Budo ni dobila. Ponižno in v svojo usodo vdana se je priklonila pred sveto podobo.

Kajti njena duša je spoznala, da je hila vsakemu človeku na tem svetu dodeljena mera trpljenja in da ni nikogar na svetu, ki bi se ne bil moral tožiti za izgubo kakšnega dragega bitja.

Ponižno in v svojo usodo vdana se je mlada mati priklonila pred sveto podobo. Spoznala je večno modrost: modrost trpljenja.

(Nadaljevanje.)

Ampak zaupanje, saj res, zaupanje, to je številka, s katero se noče ujemati ta sicer tako enostavni račun. Aj ti hudir namalani!

*

Doktor Ciril Bende je sedel doma v svoji po najmodernejšem vzorcu urejeni sobi in listal po aktih. To je delal le zato, da je imel nekaj pod rokami. Bil je zelo nemiren. Vsakokrat, kadar so se zaprla večna vrata, se je zdrznil. Zakaj mu ne pridejo povedat? Saj mu lahko povedo tudi, če propade! Kaj pa je navsezadnje to? Saj so tudi že drugi kandidati, ki so imeli že visoke naslove, odnesli blamažo namesto mandata domov. A da bi Petek prodrl, to je skoraj nemogoče. Edini nevarni konkurent je Žnidar. Žnidar, ta kanalja, ta črna in zahrbtna duša! Ne, ta pa ne sme prodreti! Ta pa ne! Vstal je in sunil stol od sebe.

Ali ni nikogar v hiši? Ali so vsi znoreli? Pritiskal je na električni gumb, a nobene služkinje ni bilo od nikoder. Kje pa so vsi trije individui? Čemu jih plača? Sakrament!

Stopil je k omarici, ki je bila vzdana v steno, odrinil likerje in si natočil večji kozarček slivovke. Delovala pa je ravno nasprotno in mu pognala val krvi v senci.

Ali se mu je bilo treba sploh mešati v to umazano kašo? Mar bi se bil tudi to pot, kakor sicer vedno, skril v zaledje in trdno držal vajeti v rokah! Politika je vlačuga, pravijo, in prav imajo, pa še prav umazana in muhasta povrhu! Bogve, ali se ta preklemana svojat, ki jo je pital teden dni ne le z besedami, ampak tudi z mastnimi južinami in presneto dragimi uslugami, v zadnjem trenutku ne da premotiti od onih! Ha, Žnidar, ta gotovo ne bo slabše delal ko on, in boljše pomagače ima. Njegov najboljši je še ta notarjev pisar, Ničesa in Flerin nista priljubljena, vse drugo pa je zelo nezanesljivo! Morda bo pa le šlo! Saj je končno smešno, zelo smešno, potegovati se za brezplačno čast podgoriškega župana, — a zdaj je že, kar je. Vdal se je bil prigovarjanju, in zdaj Bog nas varuj blamaže! Saj ga vse skupaj itak dovolj stane, in dandanes ni več toliko denarja na cesti, kakor ga je bilo v polpreteklosti. Ves položaj se nekam poostruje in vse kaže, da bo še slabše. Banke so se pre-nagile s svojim širokogrudnim kreditiranjem in kupna moč kmeta ni več vredna besede. Izvoz je omejen, politiki pa ga lomijo, da je strah! Kaj je bilo treba teh komedij v parlamentu? Saj nam noben človek nič več ne verjame. Zdaj pa še te nesrečne volitve! Sicer pa — naj gre k vragu vse skupaj! «Lesna zadruga d. d.» je na mrtvem tiru, s Schieberjem pa zadnje dni sploh ni govoriti. Menda vendar ne bo — — ah, kaj še, saj je sam vse prekontroliral in Vilko Verderber tudi! A najbolj varna so še ta tri posestva, ki jih je bil kupil zadnja leta — sicer pa Bog nas varuj, da bi šlo po zlu, kar je v «Lesni d. d.» in pri Schieberju. Saj ni toliko, a življenje je drago in otrokom bo tudi treba nekaj pustiti in za vsak primer... Pa te zmerja ta golazen s «frakarjem» in oderuhom.

Aha! Tu na mizi je že pripravljen govor za drevi! Dobro ga je sestavil Kambič! To je nekaj za narod!

„Zavidam
Ti za Tvojo polt!“

Ali ni ta odkritosrčnost obenem tudi največje priznanje za ženo! Ako so žene zavidne, tedaj moški gotovo občudujejo...

Zdaj je lahko biti zares negovan. Elida krema IDEAL, ta suha dnevna krema, napravi kožo gladko, ohrani polt mladostno čisto in brez poškodb. Ker ima v sebi hamamelis, poživlja in obnavlja kožo. Negovanim ženam je postala neogibno potrebna!

ELIDA KREMA IDEAL

Sicer same čenče, a kaj se hoče, tako je pač treba govoriti z narodom! In on, doktor Bende, pozna svoj narod in njegove potrebe! Ni hudiča, da bi imeli klerikalci vedno največjo besedo! Oh, vraga, kajpa da jo imajo! Imajo jo, ker ta presneti narod ni nič drugega ko tolpa zabitih, suženjskih kmetavzev, slepo vdanih prižnici in njenim zaveznikom. Naša tako ime-

novana inteligenca, zlasti podeželsko učiteljstvo, pa ni za nič, ker si ne zna pridobiti kmeta.

Jezen je bil spet in si nalil drugi kozarček. Tega pa ni pomislil, da je tudi njemu prav malo do kmeta, ki ni njegov klient, in da ga vsi, ki so mu bili kdaj uradni nasprotniki, strupeno sovražijo.

Kaj bi pomislil, saj je bil uverjen, da bo v nekaj letih kljub vsemu vsa Slovenija z redkimi izjemami korakala za gesli njegove politične stranke.

Hvala Bogu! Nekdo prihaja.

Aha! Njegov pisarček Mirko!

«No, kako je?» vpraša vedro, kakor bi nič ne bilo.

Če je šef tako dobre volje, je vesel tudi njegov uslužbenec. Kaj bi ne bil! Šefi so le redkokdaj dobre volje, in če so, vendar ti ne boš tako neumen, da bi jim kazal čemeran obraz. Hvala Bogu, da je dedec vesel!

«Dobro, dobro, gospod šef! Zmaga bo naša!» je odgovoril Mirko, priljudno se režeč.

«Koliko glasov je naših?» je vprašal Bende še vedno prijazno, a že nekoliko stvarneje.

«Gotovega se še nič ne ve, a večino bomo imeli,» je odvrnil Mirko važno.

«Kaj za vruga se to pravi? Večino bomo imeli! Seveda jo bomo imeli, če... Če pa ne, je pa ne bomo imeli! Kaj mi, hudiča, hodite s takimi vestmi pred oči!»

«Poslal me je gospod Ničesa, da bi se po nepotrebem ne razburjali, gospod šef!» je pojasnjeval Mirko pohlevno.

«Recite Ničesi, da ga lepo prosim, naj me pusti s takimi oslarijami pri miru. Če ima poročati kaj konkretnega, mu bom hvaležen, pa najsi je to vest, da smo očitvidno propadli. Nikar mi pa ne hodite s takimi čenčami pred oči. Konkretnost, konkretnost, jasnost!» je zakričal Bende in udaril po mizi.

Iz sosednje sobe je prišla gospa Bendetova, oblečena in napravljena, da pojde med ljudi. Jezno je premerila svojega moža in tudi Mirka ter dejala pikro:

«Kaj naj pomeni to divje rogoviljenje?»

«Kakšno rogoviljenje?» je vzkipeł Bende, a takoj umolknil pod ženinim ostrim pogledom. «Hvala, Mirko, zdaj že lahko greste! Ono pa ukrenite, kakor sva se zmenila!» je dejal Mirku kolikor mogoče uradno. Ta se je poklonil najprej gospe, nato še gospodu šefu in se odhajajoč škodoželjno muzal.

Prav mu je dedcu, da ga žena šikanira. Mar bi še nocoj propadel, oh, rajši ne, sicer bo jutri in še nekaj tednov ves vražji. Naj zmaga! On, Mirko, še nima volilne pravice, sicer bi mu prav gotovo eno zagodel: da bi volil socialiste.

«Kaj pa je treba tako kričati! Ah, saj pravim, vsem vam slovenskim inteligentom se pač ne posreči zakriti kmeta. Ob vsaki priliki se vam olušči skorja kulture in rohneči kmet pokaže, kar zna!» je menila gospa indignirano.

«Ali si mi prišla to pripovedovat! Ne pozabi, da je vse, kar imaš, moral 'rohneči kmet' zaslužiti...»

«Molči, molči! Zdaj mi hočeš menda spet očitati očetovo zgrešeno špekulacijo in vojna posojila! Molči! Jaz si prepovedujem takšno ravnanje! Da veeeš!» Histerično je zavrnila in se sesedla v udobni, usnjeni naslanjač, kakor da se je onesvestila.

Tega se je Bende najbolj prestrašil, ne zato, da bi umrla, ampak zato, ker je predobro poznal temu sledeče pravne prizorčke.

Naglo je poskočil, vzel klobuk in hotel k vratom.

«Kam pa greš?» ga je vprašala medleče.

«Poklical bom kuharico in Mino, potem pa moram pogledat še v pisarno, kako so uredili!» je menil ravnodušno in prijel za kljuko.

«Ah, Rilko, ti si grobijan! Ostani vendar, kam pa letiš? Kaj misliš, ali boš zmagal?» Dvignila se je napol in ga gledala pol očitajoče, pol radovedno. A gle-

danje že dolgo ne zaleže več, tudi besede ne, ah, zakon je dolčas in nadloga!

No, pa sta se potem le prijazno pomenila o nocojšnji večerji, ki je pripravljena v pisarni za štiri-deset ljudi in ki jo je treba pojesti, naj bo potem zmaga ali poraz.

Če bo poraz, bo pač zmagala korupcija, klečeplastvo in nezrelost «naroda», o tem sta si bila oba edina.

Gospa Rozi je gledala skozi okno za njim, ki je šel preko trga. Moj Bog, kako čeden človek je bil Rilko nekdej. Zdaj pa bo kmalu že ves zavaljen, plešast in zabuhel. Kako se je včasih poprej trudil zanjo in za njeno naklonjenost. Pa saj so na to stran vsi moški enaki; nobeno ponižanje ni tako veliko, da bi ga ne prenesli za ceno ženske vdaje, ki jo hočejo izsiliti. Solze, grožnje, najponižnejše prošnje in seveda zlati obeti, vse to je v danem trenutku njih orožje, potem pa, ko so že davno dosegli, kar so hoteli imeti, no, potem se radi vsega naveličajo in postajajo malomarni, brezobzirni in celo grobi, če jim hodi katera druga po glavi. O prejšnji nežnosti, ljubeznivosti in strasti nobenega sledu. Zlasti pa v zakonu...

Bogve, če ne bo propadel nocoj? Za božjo voljo, le tega ne! Taka blamaža! To bi se delale Schieberica in Gobeždarka in Gobčeva, kakor da jo pomilujejo, a na tihem bi se ji režale in ji iz vsega srca privoščile blamiranega dedca.

Ako bi pa... podgoriška županja sicer ni bogve kakšna šarža, a nekaj je le! Ko pa človek itak nima nič od življenja.

Karli je šel k teti. To pa ni bilo prav, da sta Anamarija in Povoden raznašala okoli, kar jima je bil o Lebnu in Berti zaupal. Karli jima je to zelo zameril!

A pri teti je bila tudi že Anamarija. Sedela je pri oknu in nekaj vezla. Teta pa je imela kvarte razložene na mizi in iz njih po svoji navadi Anamariji vedeževala.

Odkrila je četrti kupček.

«Za tistega, na katerega misliš! Also das ist für ihn! Vdovec, ljubosumnost in ljubezen. Also er wird auf einen Witwer sehr eifersüchtig sein wegen einer Liebe!» je dejala teta Malči in se hehetala.

«Ali pa bo kot vdovec zelo ljubosumen zaradi neke svoje ljubezni!» se je nasmehnila Anamarija.

Te neumne kvarte!» je pikal Karli. «Kako se more-rejo omikani ljudje sploh ukvarjati s takimi vražami!»

Anamarija ni rekla nič, tetka Malči pa je mirno razkladala dalje, da bo prišlo v hišo denarno pismo in da bo tudi nekaj jeze wegen einem Geistlichen. Potem je morala Anamarija še trikrat privzdigniti, to pot je bilo nekaj o bolezni in zameri, nato pa je bilo vedeževanja za danes konec.

«In to delajo vsako soboto in nedeljo», je pomislil Karli zasmehljivo. Pogovarjali sta se dalje, obe z ročnimi deli zaposleni, obe zatopljeni v svoje misli in v svoj pogovor. Zanj se ni menila nobena.

Zunaj je žalostni in sivi jesenski popoldan gineval dolgočasno pod večer. Za umiranje so taki nedeljski popoldnevi najbolj pripravi, ko bi hotel človek umirati tako, kakor umira ta dan. A Karli bi hotel umreti prav tragično, na primer vpričo velike množice, ko rešuje koga iz vode ali ognja, takole na plemenit način — ali pa kot samomorilec, kjer bi bilo najzabavneje in najlepše, ako bi še v svoji smrti lahko videl in slišal, kaj govore in kako žalujejo ljudje za njim.

Tetka je utrnila luč.

Anamarija je pripovedovala nekaj prav vsakdanjega. «Moj mož» in spet «moj mož» — te dve besedi sta Karlija bodli in končno ni več poslušal pripovedovanja, ampak je le še prežal in štel, kolikokrat bo še rekla «moj mož». Prej je vendar zmerom rekla «Janko», ali bi ne mogla reči še zdaj tako? Kaj pa je to takega če je Povoden njen mož! Sploh je to čudno,

kako se mlade ženske izpremene, kadar postanejo zakonske ženske! In to ni res, da bi jim zakonska postelja podelila to smešno dostojanstvenost nastopa! Saj so skoraj pri vseh že spali fantje pred slovesno poroko, a takrat je deklica bila nekam zelo ponižno in, kako bi rekel, da bi pogodil pravi izraz, nekam pomilovanja vredno, od življenja zaznamenovano bitje. Ne vse, a vsaj take, kakor Anamarija, ki nosijo svojo občutljivo dušico v očeh in na licu. Zakon in vse, kar se tega tiče, je sploh zelo čudaško urejeno. Kar je prej prepovedano — pri nekaterih velja celo za sramoto — je po poroki dolžnost! Odtod morda ta spoštljivost, ta dostojanstvenost in ta važnost mladih žen.

Karli je bil še vedno zelo mlad in predrzen v vsem svojem mišljenju in hudo zaverovan v lastno osebo.

Pozneje je prišel tudi Povoden.

Ali se ne pozna tudi temu, da ni več svoboden, samski fant, ampak mož. Ein gesetzter Ehemann! To je prava beseda zanj v tej Podgorici, kjer je treba za vsako slovensko besedo še nemško podkrepitev. Ta Povoden misli zdaj najbrže o vsakem samcu tako, kakor je mislil svojčas o lastnih in tujih študentovskih letih. Kako je zlikan, ostrižen in obrit. Las mu je tudi že zmanjkalo, in zdaj si jih češe na prečo po sredi glave prav do tilnika. Ein sogenannter Poposcheitel! Take so nosili za časa stare Avstrije gospodje diplomati! Pozdravlja, kakor bi moral v resnici občevati z odlično gospodo. Svojo ženko pa je treba malo pobožati, poljubiti ne, pač pa takole njeno roko stisniti k svojemu licu.

Ona je seveda vsa srečna. «Kod si pa hodil, lučka? Ali si bil v kavarni?» V Podgorici so namreč imeli že poldrugi mesec kavarno. Bila je prva in edina podgoriška kavarna, štiri lože je imela in nekaj mehkih stolov in je bilo silno imenitno sedeti v kavarni in čitati liste, katerih je bilo tam troje po številu, in neke nemške revije, ki so imele datum prejšnjega leta.

Lučka je sedel k svoji ženki in si nažgal cigareto. Karliju seveda ni ponudil, pač pa ga je nagovoril:

«Kako bo, Karli, z volitvami? Ali bo zmagal Bende?»

»Vrag ga nosi!« je odvrnil Karli. »Najbrž bo zmagal!«

«Oho! Morda so oni socialist?»

«On še ne ve, kako bi, kajne Karli?» se je zvijala Anamarija in trepljala svojega «možička» po nadlehiti.

«Ko bi vsi tako dobro vedeli, bi bilo zanje in za marsikaj bolje! Pri nas pa je že tako! Če si količkaj boljši človek, moraš biti z Bendetom. Vsak sicer ve, da je le puhel čvekač, da je njegova stranka sama na sebi najobupnejša past, ki jo je Cankar menda zaman tako jasno osvetlil od vseh strani. A vendar ni toliko korajže med našo inteligenco, zlasti med mlajšimi, ki bi se morali in smeli zganiti, da bi podrli tega črvicega malika, ne pa da mu še vedno iznova podpirajo hrbet! To mislim jaz in zato mi ugajajo tisti, ki se jim postavljajo po robu!»

«Klerikalci?» je vprašal doktor ironično.

«Ne! Čeprav so stokrat boljši od onih. Že samo to, da niso frakarski, je mnogo. Največ pa je to, da so vedno Slovenci in ne izkušajo tega dejstva spravljati v drugim prikladne prevleke, kakor to delajo oni. Sicer sem pa za svojo osebo res, kakor ste me poprej izvolili zafrkniti, socialist!» In Karli je bil na moč ponosen na svojo zgovornost, zlasti pa še na svojo možatost, ki jo je s temi besedami smatral za dokazano.

Povoden pa mu je odgovarjal z resnostjo ljudi, ki mislijo, da jim ne more biti nič več novega v življenju in ki zaključujejo to svojo izkušnjo z dognanjem: ljubim svojega bližnjega, a moram ga dobiti pod zobe, ker bi me sicer utegnil on požreti! Na glas se seveda kaj takega ne govori. Govori se takole: «Moj dragi

Nežno perilo pazljivo prati

Kako previdno, kako oprezno pere mlada perica, katero kaže ta slika. Gotovo ni hotela svojega finega perila izpostaviti robatemu postopku pri pranju navadnega perila, ki je bil takrat splošno v navadi. Vendar kaj koristi tudi ta opreznost, ako sredstvo za pranje ni bilo primerno tkanini. Namesto da bi bilo blago in prizanesljivo, je bilo ostro in je razjedalo tkanino. V tem oziru imamo danes veliko boljše. Nežno perilo lahko res prizanesljivo premo z milnimi luskami Lux, ki se že v mrzli vodi tako obilno penijo. Lux odpravi vso nesnago, ne da bi pri tem niti najmanj poškodoval vlakna ali barvo tkanine.

LUX

deček, vi ste še zelo mladi! Življenje pa je staro, prastaro, ki teče vedno po istem tiru naokrog, tako da se vse nešteto krat ponavlja. Tudi takih Karlijev, kakršni ste vi, je bilo že nešteto in jih še bo. Zaradi njih pa je svet še vedno takšen, kakršen je bil. Za zdaj pa ste vi tu, in ko boste mrtvi, bo za vas vseeno, ali ste kaj pomenili ali ne. Živemu pa vam prav gotovo ni vseeno, ali živite za silo udobno in prijetno, ali ne? Čemu hoditi v breg, če pridete po ravni, gladki cesti do istega cilja? Preveč krvi imate, moji dragi, in drugi vam jo bodo pridno puščali, le pazite, da pri tem ne izkrvavite! Nove ne dobite nikdar več! Tako je menil Povoden, in tudi on je bil sveto prepričan, da je njegova prava.

(Dalje prihodnjič.)

Zgodba o prebrisanem zajcu

Ali ste že kdaj slišali zgodbo o prekanem zajcu, ki je ugnal slona in morskega psa?

Majhen zajček se je skotalil po strmih pobočjih navzdol, se usedel na zadnje noge in občudoval modro morje pod seboj, ki se je zaganjalo v skale ob pobočju. V njegovem občudovanju ga je zdajci zmotil velik morski pes, ki je glasno prhaje priplaval k bregu. Zajec je pazljivo ogledoval morskega psa.

«Dobro jutro!» je zaprhal morski pes in pogledal zajca s svojimi malimi lokavimi očmi.

«Prav tako tebi!» se je ponorčeval zajček.

«Pridi bliže, mali, rad bi te bolj natančno pogledal, kratkoviden sem namreč», je spet začel morski pes.

«Še v sanjah mi kaj takega ne pride na um. Mar bi rad, da bi si zmočil svoj lepi kožušček?»

«Priznaj rajši, da te je strah, mali», je odgovoril morski pes.

«Strah? Kdo pa kaj govori o strahu, neumna betica», se je spet ponorčeval zajček. «Zakaj bi se neki moral tebe bati!»

Morski pes je spet prhnil in val vode se je pognal visoko v zrak. Zajec je ves prestrašen hitro odskočil. Šele čez nekaj časa je prišel spet bliže in poslušal, kaj pravi morski pes.

«No, si videl, kako si zdaj bežal, bojazljivec...»

«Pa ne iz strahu, nikar ne misli, samo zaradi suhega kožuščka», je predrzno lagal zajček in spet prišel bliže. «Bodi tako prijazen in opusti to prhanje. Mi, ki živimo na suhem, ne maramo mokrote. In nikar si ne domišljaj, da si tako neznanosko močan, neumnež! Stavim s teboj, da sem prav tako močan kakor ti.»

«Bedak!» je odgovoril morski pes in udaril z mogočnim repom po morju, da je kar zabučalo.

«No, poslušaj, takoj stavim s teboj. In sicer stavim, da me ne boš mogel potegniti z mesta, če nečem.»

«Teci po vrv, mali, toda hiti, potem ti bom pokazal svojo moč!»

Zajček je odskakljal po pobočju navzgor in izignil v gozdu. Zdajci je obstal in prisluhnil strašnemu lomastenju in pokanju dreves. V naslednjem trenutku se je pokazal pred njim ogromen slon.

«Joj, prijatelj, kako si šibak!» je zajček pozdravil slona.

«Izgini, zakaj če pihnem, se boš razletel na kose», je odgovoril slon in se nasmehnil. Zajec se je hudomušno zasmejal in ostal na svojem mestu.

«Nikar se ne delaj tako močnega, prijatelj! Stavim, da me ne potegneš z mesta, če nečem. Poizkusi! Privezal si boš vrv okoli rilca, jaz pa okoli pasu, in potem boš potegnil!»

Slon se je tako zakrohotal, da se je gozd stresel. Potem pa je zaklical:

«Teci, mali, in prinesi močno vrv, stavo sprejemem. Toda poprej se poslovi od lepega življenja.»

«Ne bo treba, prijatelj, počakaj malo, takoj prinesem vrv.»

Slon je potrpežljivo čakal, kakor se spodobi slonu. Zajček je odskakljal ter prinesel čez nekaj minut dolgo, debelo vrv, ki jo je ukradel izpred neke kočice.

«Tu jo imaš», je rekel slonu, «dobro si jo priveži okoli rilca. In ko zakličem 'Zdaj!' potegni, kolikor moreš. Si razumel?»

«Pri tej šali boš izgubil življenje, mladi prijatelj», je spet ooomnil slon in si trdo zavezal vrv okoli rilca.

Zajček je zbežal k morju in vrgel drugi konec vrvi morskemu psu, ki ga je še čakal.

«Ali se ne bojiš, za svoje življenje, mali?»

«Čemu le! Vem, da bom stavo dobil.»

Morski pes je od smeha prhal, da je kar bučalo okoli njega, in si privezal vrv okoli svojega mogočnega repa. Zajček je odskakljal nazaj v gozd. Tam se je skril za drevo, še malo počakal, potem pa na vse grlo zaklical:

«Zdaj pa le!»

Morski pes je začel vleči in se je pri tem peklensko trudil. Vendar ni prišel

z mesta. Na drugem koncu je vlekel dobri slon. Pot mu je lil po životu, a tudi on se ni mogel premakniti z mesta.

«Tu nekaj ne more biti v redu», je pomislil. «Še enkrat bom z vso močjo potegnil, potem pa grem pogledat, kaj je mali napravil, da ga ne morem spraviti z mesta.»

Tudi pridni morski pes je tako mislil in še enkrat z vso močjo potegnil. Vrv je bila do skrajnosti napeta — in zdajci se je pretrgala.

Ko se je vrv pretrgala, je vrglo morskoga psa na suho, da si je močno potolkel glavo. Obležal je ves krvav v nezavesti.

Dobri slon je prav tako padel na nos in pri tem izrval prastaro debelo drevo pa nezavesten obležal.

Zajček je priskakljal iz svojega skrivališča in hitro stekel k morju. Videl je, da je bila voda rdeče pobarvana, in zagledal morskoga psa, ki se je pravkar prebudil iz nezavesti.

«Joj, kako se mi smiliš, ubogi morski pes, gotovo si se hudo potolkel», je rekel in si s slabo igrano sočutnostjo ogledoval njegove rane. «Toda če hočem biti iskren, se ti čisto prav godi. Zakaj mi nisi hotel verjeti, da sem močnejši? Vi, debelokožci, si vsi strašno dosti domišljate na svojo moč... res, žal mi je... dobro jutro!» Zvonko se je zasmejal in odhitel nazaj v gozd k slonu, ki si je pravkar drgnil ranjeni rilec.

«Ali si se ranil, prečastiti?» Delal se je začudenega in sočutnega. Slon ga je grdo pogledal. Zajček je hitro stekel za debelo drevo, da je bil na varnem, in se začel smejati.

«Mar ti nisem takoj rekel, da bom stavo dobil... Pa si se hotel malo postaviti... Ali te nisem svaril, da boš premagan?...»

Slon je še zmerom grdo gledal zajčka, zato je zajček sklenil, da bo rajši izginil. Toda preden je zbežal, je še zaklical:

«Ako bi ne bil tako ponosen, dragi prijatelj, in tako samozavesten, bi se ti to ne bilo moglo zgoditi...»

Slon ni odgovoril, ampak je rajši premišljeval smisel teh besed. In kaj naj bi mu bil tudi odgovoril...?

Katiček tete Mine

Ljubi otroci!

Ta mesec praznujejo vsi kulturni narodi na svetu dan miru. Z dveminutnim molkom se bomo spomnili vseh vojnih žrtev. Tisti, ki hodite v šolo, boste ta dan posebno slavnostno praznovali. Učitelji in učiteljice vam bodo povedale, kakšne grozote so se godile v vojnem času in koliko milijonov življenj je bilo po nedolžnem žrtvovanih. Trdno upam, da ne boste v resnici nikoli spoznali vojne, in Bog daj, da bi se to moje upanje izpolnilo.

Ker vam ne maram praviti samo resnih in žalostnih stvari, vas ob sklepu še posebej opozarjam na našo pravljico o prebrisanem zajcu. Berite jo, smejali se boste do solz.

Srečno vas vse objema vaša

TETA MINA.

Psi s padali

Gotovo ste že slišali, da je letalstvo v Rusiji močno razvito in da so dosegli ruski letalci že največje uspehe. Posebno se je rusko letalstvo odlikovalo pri zadnjih vojaških vajah. Tisoči in tisoči vojakov so v višini več tisoč metrov poskakali s padali iz letal in nepoškodovani prileteli na zemljo. Na zemlji so hitro zložili padala, jih spravili v nahrbtnike, se uvrstili v vrste in korakali proti domu.

Največjo pozornost pa so zbujali psi, ki so jih z letala s padali opremljene spustili na zemljo. Psi so srečno pristali, vojaki so jim odvezali padala in psi so jih pozdravljali z glasnim lajanjem in veselimi mahanjem z repi. Ti psi so bili sami ovčarji, ki so zdresirani za iskanje ranjencev. Vsak pes nosi okoli vratu ovratnico in na njej pritrjeno steklenico iz pločevine. V steklenici najde ranjenec okrepičilo. Pes privede potem tudi vojake samaritance na sled, tako da lahko rešijo ranjenca.

Kako lahko uganete starost svojih prijateljev

Ali veste, kako lahko uganete starost vsakega človeka? Pazite dobro in lahko boste s to »čarovnijo« vsakega presenetili.

Reci prijatelju: »Napiši na list papirja svojo starost tako, da ne bom videl števila.

«Podvoji ga!»

«Pristeji 4 zraven!»

«Pomnoži število, ki si ga zdaj dobil s 5.»

«Pristeji 12!»

«Dobljeno število pomnoži s 10.»

«Zdaj mi povej število, ki si ga dobil.»

In ko vam prijatelj pove to zadnje število, morate na pamet odšteti od tega števila 320. Prvi dve številki dobljenega števila vam povedo starost vašega prijatelja.

Da boste lažje razumeli, kako in kaj, Vam pokažemo v naslednjem primeru:
 $28 \times 2 = 56 + 4 = 60 \times 5 = 300 + 12 = 312 \times 10 = 3120$.

Končno število je torej 3120. Od tega moramo odšteti 320 pa nam ostane število 2800. Prvi dve številki pomenita starost — torej je oseba res 28 let stara.

Bumčkov bratec Jurček je šel letos prvič v šolo. Namesto pričakovanega učitelja je stopila v razred učiteljica. Ko je prišel Jurček domov, ga je vprašala mama:

«No, Jurček, kako je bilo v šoli? Kaj je povedal gospod učitelj?»

«Oh!» je odgovoril Jurček, «Tega sploh ni bilo. Poslal je svojo ženo!»

Mama: «Komaj včeraj sem ti dala denar, da bi bil priden! Danes mi pa že spet nagajaš!»

Bumček: «Veš, mamica, zdaj sem že prevelik, da bi se dal podkupiti!»

Učitelj: «Zakaj se dvigne živo srebro, če vtaknemo toplomer v toplo vodo?»

Jurček: «Ker mu je spodaj prevroče!»

Rešitev ugank štev. 10

Rešitev zlogovnice.

Avala	Univerza
Višnja gora	Sevnica
Guštanj	Tržič

Rešitev kvadratov.

1. a, 2. na, 3. lan, 4. lina, 5. lipan, 6. lupina,

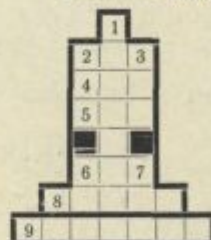
7. duplina.

Rešitev posetnice.

Pomivalka.

Uganke štev. 11

Križanka „Nagrobni spomenik“.

Navpično: 1. praznik, ko se spominjamo umrlih; 2. moško krstno ime; 3. naplačilo; 6. sočivje; 7. pregibanje.

Vodoravno: 2. žuželka; 4. železniška proga; 5. isto kakor 2; 6. bežanje; 8. vas blizu Kresne; 9. m sto v Sloviji.

Križanka.

Navpično: 1. vladar zemlje in neba; 2. nam služi pri šivanju; 3. kaj imaš pod nogami? 4. pišča, ki krepi in poživilja; 5. papiga.

Vodoravno: 1. borba; 6. delavec, ki živi v gozdu; 7. del t. lesa.

Magični kvadrat.

1. del obraza; 2. del pohištva; 3. 1000 kg; 4. muslimanski bog.

Kako je pogumen deček prevaril razbojnika

James Browne, sin imovitega angleškega posestnika, je šel večkrat v oddaljeno mesto, da nabavi za očeta razne stvari. Oče mu je dal časih mnogo denarja s seboj na pot. Mirno mu je zaupal, zakaj James je bil pameten deček.

Gotovo ste že slišali, da je v Ameriki mnogo razbojnikov in da ni skoraj nobena cesta varna.

Ko je šel mladi James nekoč proti domu, ga je na cesti ustavil razbojnik, ki je jahal lepega vranca. Zahteval je, naj mu deček izroči svoj denar.

Deček se je delal, kakor da bi se hudo bal in je začel kričati in tarnati, da denarja ne da. Ko je razbojnik skočil s konja in ga hotel zgrabiti, je deček hitro vrgel pest drobiža v travo ob cesti in vzkliknil:

«Če mi že vzameš denar, ga vsaj sam poberi!»

Razbojnik ni vedel, da je bila to le ukana. Hitro se je sklonil in začel pobirati drobiž. Med tem je skočil mladi James na konja in hitro odjahal domov. Tako je rešil veliko vsoto denarja, ki jo je nosil v prsnem žepu, in namesto odvrženega drobiža je pripeljal lepega vranca domov.

Scherkovi
Nasveti

Puder, ki se
obdrži,

je »Scherkov
Mysticum pu-
der«. To puder
prekopi vse
druge s svojo
sestavino in ker
je nedosegljivo
fin in duhteč.

Prekrasna uta
po obliki in bar-
vi do Scherkova
rdečilo za usta,
ki pa ni križeče.

Gospa!
mnogo bolj Vas
bo ljubil, če mu
ublažite nepri-
jetnost pri brizi.
Nabavite mu
»Tari vado«,
ki ne učinkuje
samo antisep-
tično, marveč
napravi kožo
tudi gladko in
nežno.

SCHERK
PARIS - NEW YORK

Scherk
Face
Lotion

Scherkova voda za
negolico. Pomagala
bo tudi Vam, a samo
pri redni uporabi.
Lice čisti od za-
jedalcev ter mu daje
svež in mladosten
videz. Dobi se v
vseh boljših stro-
kovnih prodajalnah
za ceno Din. 18.-,
35.-, 56.- itd.

Pošljem Vam prav
rad vzorec, če pošlje-
te svoj naslov tvrdki
Ljudevit Schön, Za-
greb, Jelačićev trg 1.
ter priložite Din. 3.-
v poštinih znamkah
za pošnino.

JEDILNI LIST ZA TEDEN DNI.

Ponedeljek:

Opoldne: 1. Sladka repa. 2. Rezančev narastek s klobaso. Solata.

Zvečer: Omlete.

Torek.

Opoldne: 1. Goveja juha z jetrni-mi cmočki. 2. Govedina. Ohrovt. Pra-žen krompir. 3. Kompot.

Zvečer: Koroške krvavice. Kislo zelje.

Sreda.

Opoldne: 1. Ričet s krompirjem. 2. Jabolčni narastek.

Zvečer: Telečja glava. Kisla oma-ka (333).

Četrtek.

Opoldne: 1. Goveja juha z vranič-nim ponvičnikom (66). 2. Polpeti s pa-radižnikovo omako. Makaroni.

Zvečer: Okisana telečja pljučka. Polenta.

Petek.

Opoldne: 1. Fižolova juha z re-zanci. 2. Riba z rižem. 3. Ocvrte jabolč-ne rezine.

BOXBERGER KISSINGER
TABLETE ZA HUIŠANJE

Poznane več kot pol stoletja.
Dobijo se v vsaki lekarni.

Opl. reg. S. Br. 14470/34

Zvečer: Fižol s črno redkvico. Ocvrta jajca.

Sobota.

Opoldne: 1. Korenja juha. 2. Kisla repa. Kuhana sveža svinjina. Krompir-jev piré.

Zvečer: Koruzni žganci z mlekom.

Nedelja.

Opoldne: 1. Jabolčna juha (47). Zajec v kvaši. Kruhovi cmoki. 3. Kosta-njev puding.

Zvečer: 1. Hladetina (žolica) s ki-som in oljem. 2. Čaj.

Opomba: Številke v oklepajih po-menijo številko recepta v naši kuharski knjigi «Kako naj kuham». Za kurzivno tiskana jedila prinašamo recept.

Rezančev narastek s klobaso.

Iz dveh jajc napravimo tenke široke rezance, jih skuhamo v slanem kropu, in odcedimo, potem jih oblijemo z mrzlo vodo in spet dobro odcedimo. Medtem zrežemo 20 dkg kakršnekoli klobase in dve gobi na tenke rezine in jih neko-liko zarumenimo na 5 dkg prekajene slanine, ki smo jo bili razrezali na drobne kocke in sevrli. Odcejene re-zance še malo osolimo in opoprmo ter denemo tretjino v kozico, ki smo jo do-bro pomazali s presnim maslom in po-tresli z drobtinami. Na te rezance stre-semo polovico narezane klobase, čez njo drugo tretjino rezancev, nato drugo po-lovico klobase in nazadnje še zadnjo tretjino rezancev ter vse skupaj malo potlačimo. Potem dobro razžvrkljamo četrt litra goste kisle smetane, 2 jajci, ščepec soli, nekoliko nastrganega muška-tovega oreška, sesekljanega peteršilja in žlico nastrganega parmezana in polije-mo to tekočino na rezance. Nazadnje potresemo po vrhu nastrganega parme-zana in malo drobtin. Narastek dene-mo v srednjevročo pečico in ga pečemo 40–45 minut, da lepo zarumeni in da se polita tekočina popolnoma vleze. Na-rastek serviramo z zeleno solato.

(Po «Wiener Küche».)

Koroške krvavice.

Pri mesarju kupimo 1–1½ l svinjske krvi in 1–1½ m srednjedebljih svinj-skih črev, ki jih dobro operemo in na-režemo na 25 cm dolge kose. Te kose črev na enem koncu trdno zavežemo z vrvico in jih napolnimo z nadevom.

Na dev: 15 dkg sveže hrbtne slanine narežemo na majhne kocke, ki jih nato opravimo, ne da bi zarumenele. Potem pridenemo slanini veliko, prav na drob-no sesekljano čebulo in jo zarumenimo. To začini-mo potlej s ščepcem majerona, z zmletim poprom, z nekoliko pimenta, s strtim česnom in z 2 dkg soli ter pri-mešamo to oprazeno zmes šestim starim na kocke zrezanim žemljam. Nanje po-lijemo potem precejeno kri in vse sku-

paj dobro premešamo, da dobimo voljno zmes.

S tem nadevom napolnimo čreva z bezgalnico ali pa kar z žlico, toda ne preveč. Zdaj zavežemo nadevana čreva tudi na drugem koncu trdno z vrvico in jih denemo v vrelo vodo, ki pa sme po-tem, ko so klobase v njej, samo pola-goma vreti. Klobase so kuhane nekako čez pol ure, ko priteče iz njih, če jih prebodemo z zobotrebecem, voda, ne pa kri. Kuhane klobase devamo v mrzlo vodo, da se ohladi, nakar jih spravimo na hladnem.

Krvavice pečemo potem v kozici, v kateri razbelimo toliko masti, da je dno popolnoma pokrito, in sicer jih zape-čemo najprej precej na hitro z obeh strani, da lepo zarumene, šele nato jih bolj počasi do dobrega prepečemo, kar traja nekako 20 minut, in jih ser-viramo s kislim zeljem.

(Po «Wiener Küche».)

Jabolčni narastek.

Kilogram jabolk olupimo, narežemo na koščke in skuhamo s kozarcem vode, dokler niso čisto mehka. Nato jih pre-tlačimo in jim primešamo 10 dkg rozin, nekoliko nastrganega limonovega olup-ka, noževo konico cimeta, žličko ruma in 3 žlice sladkorja. S presnim maslom dobro namažemo posodo za narastke, jo obložimo s piškoti in denemo nanje plast jabolčne mezge, nanjo spet plast piško-tov itd., dokler vsega ne porabimo. Na-rastek pečemo v pečici počasi (približno

OTROŠKA MOKA
NESTLE

je lahko prebavljiva in zelo okusna ter daje Vašemu otroku močne kosti, polno lice in zdrav videz.

Brošuro „Nasveti zdravnika mladim materam“ po-šljemo na zahtevo, adresirano na „Nestle“ Zagreb, pošt. pred. 371, brezplačno.

Polopšavajo Vas kreme „LA TOJA“

ki hranijo, zdravijo in tonizirajo kožo.

Crema universal „La Toja“ za stalno uporabo / Crema sin grasa „La Toja“ (suha) / Crema normal „La Toja“ (mastna) / Cold cream „La Toja“ (mastna, hranilna) / Preparato „La Toja“ dobite v lekarnah, drogerijah in parfumerijah / Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

„CHEMOTECNA“, družba z o. z.
Ljubljana, Mestni trg 10.

Vsako jutro mlajša!

Uporabite rožnato kremo Tokalon, hranilo za kožo, ki vsebuje biocel, senzacionalno odkritje dr. Stejskala, profesorja dunajskega vseučilišča. Ta vitalna hrana za kožno tkivo se pridobiva iz skrbno izbranih mladih živali. Znanost je ugotovila, da baš zaradi izgube tega naravnega elementa iz kože nastajajo gube. Krema Tokalon, hranilo za kožo, z Biocelom vrača koži ta element v času počitka ter napravi kožo spet gladko, čvrsto in mlado.

Poglejte, v koliki meri je koža bolj sveža in gladka že po prvi uporabi. V nekaj dneh začno gube izginjati. V tednu dni ste videti za leta mlajša. Uporabljajte zjutraj belo kremo Tokalon (ki ni mastna). Ona razkroja zajedalce ter napravi kožo mehko, gladko in belo. Žene 50 let lahko dobijo očarljivo polt, s katero bi se lahko ponašala vsaka mladenka. Uspešni rezultati so zjamčeni ali pa se denar vrne.

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5.— v poštinih znamkah za poštino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug, Odio 16—K Zagreb, Praška ul. 6.

turo). Ko je pečen, ga stresemo na krožnik ter potresemo z vaniljevim sladkorjem in s sesekljanimi mandeljni. Namesto piškotov porabimo lahko tudi sredico belih štručk, ki jo narežemo na rezine in pomočimo z vinom.

Polpeti s paradižnikovo omako.

$\frac{1}{2}$ kg svinjine ali ostankov mesa operemo, sesekljamo in dodamo v mleku namočeno žemljo, 1 jajce, nekoliko na masti oprazene čebule, soli in popra. Iz te zmesi napravimo zrezke, ki jih povaljamo v moki in spečemo na vroči masti. Posebej naredimo paradižnikovo omako, v katero zložimo potem zrezke. Nazadnje dodamo omaki kisle smetane in jo še enkrat prevremo.

Okisana telečja pljučka.

$\frac{3}{4}$ kg pljučk skuhamo v slani in okisani vodi z jušno zelenjavo (4 dkg peteršilja, 4 dkg korenja, 2 dkg čebule, nekoliko celega popra in lavorjev list). Ko so pljučka kuhana, jih zrežemo na rezance. Nato naredimo prežganje iz 5 dkg masti in 5 dkg moke ter dodamo kosček sladkorja, da prežganje hitreje zarumeni, 1 dkg sesekljane čebule in nekoliko zelenega peteršilja. To prežganje zalijemo z juho, v kateri so se kuhala pljučka, ožmemo v omako nekoliko limonovega soka, nastrgamo limonovih

olupkov, jo opoprmo in osolimo. Nazadnje stresemo vanjo še pljučka.

Riba z rižem.

Kakršnokoli ribo osnažimo, ji pobremo kosti in jo zrežemo na koščke, ki jih posolimo, pokapamo z limonovim sokom in povaljamo v nastrganem parmezanu. Nato naredimo svetlo prežganje, tako da opražimo na masti najprej nekoliko sesekljane čebule in nato moke, potem pa zalijemo prežganje še z dobro kislom smetano. V tej omaki ribo prevremo in jo potem prav počasi dušimo. Posebej zdušimo riž in naložimo nato v dobro namazano kozico ali v posodo za narastke izmenoma po eno plast riža in po eno plast ribe. Na vrh polijemo omako, nato pa pokapamo narastek s presnim naslom in potresemo s parmezanom. Narastek pečemo v pečici nekako pol ure.

Zajec v kvaši.

Zajčji hrbet namakamo tri dni v kvaši. Tretji dan ga preslaninimo in denemo na razbeljeno mast v pečico. Medtem dušimo do mehkega zelenjavo iz kvaše na 5 dkg masti, na kateri smo zarumenili 5 kosčkov sladkorja. Na tej masti zarumenimo potem še 2 dkg moke, prilijemo kvašo in še nekaj časa kuhamo. Omako nato pretlačimo in ji pridenemo nekoliko limonovega soka in sesekljanega olupka. Pečeni zajčji hrbet zrežemo na kose in ga zložimo v omako. Zajca serviramo s kruhovimi cmoki, z makaroni ali pa z rezanci.

Kvaša. V $2\frac{1}{2}$ l vode vlijemo $\frac{1}{4}$ l kisa, pridenemo 8 dkg na kolesca zrezanega korenja, 8 dkg peteršilja, 5 dkg čebule in 15 zrn popra. Kvašo potem osolimo, ji dodamo lavorjev list in jo kuhamo pol ure. Ko je hladna, polijemo z njo meso in posodo pokrijemo. Kvaše mora biti toliko, da je meso popolnoma pokrito.

Jože Kregar:

Tulipani

Vrtne grede pozimi samevajo... Uložena stebila vrtnic, ki so krošnje zarile v zemljo, v stožec speto smrečje, prazne klopice, onemeli vodometa, to je zdaj slika, pusta slika spečega pozimskega vrta. V zmagujoči borbi proti vrtu te vrste se ob imenitnejših hišah, kjer so prostrana zemljišča, javlja sodobnejši vrt — skalnat kamnik, poln planinskega

Triumph najpopolnejši štedilnik

okusen, štedljiv, a poceni.

Izdelek

Osječke Ljevaonice željeza i tvornice strojeva d. d. Osijek.

Samoprodaja za Ljubljano: Franc Golob.

Za Maribor:

Pinter & Lenard.

NAJLEPŠA MIKLAVŽEVA DARILA

dobite pri nas. Imamo veliko izbiri vozičkov za punčke, vseh vrst trickljev in bicikljev, gugalne konje, avtomobilčke, sanke, otroške mizice, otroške stajice itd.

S. REBOLJ & DRUG

šivalni stroji, kolesa, otroški vozički, LJUBLJANA, Gosposvetska c. 13, Kolizej.

rastja, povezan z vdano družbo zimzelenega grmičja. Ali očem, ki so vse leto, prav do snega, pile toliko barv, se tudi pozimi stoji po nepozabnem cvetju. Odtod naše hrepenenje po rdeči ciklami, po dehtivem hijacintu, po cvetočem grmu zale azaleje, po polni gredi pisanih tulipanov...

Vse pomladne čebulnice, zlasti pa tulipane, bi morali imeti prav povsod, v pomestnih in v kmečkih vrtovih. Naši kraji imajo premalo pomladnega cvetja in zlasti vrtovi v podeželju so spomladi neskončno dolgočasni. Čas sajenja tulipanov, hijacintov, podleskov, narcisov, vetrnic in drugih pomladnih cvetic se prične že meseca septembra in se vleče lahko do — božiča, če to dopušča ugodna jesen. Prst, v katero sadimo rastline čebulnice, nikakor ne sme biti sveže gnojena, prav tako tudi ni dobro, da cvetice čebulnice zalivamo z gnojnicjo, sicer nam zginejo že v zemlji ali pa kesneje, kadar odcveto. Zemlja pa mora biti zelo hranljiva, če le mogoče kompostnica ali zemlja iz tople grede, porabna pa je tudi dobro oskrbovana povrtnica. Zemlja mora biti na vsak način dobro propustna. Zato mastno ilovačo zrahljamo tako, da ji dodamo mivke ali pa cestnega blata. Pravilna sestava in dobroti prsti je namreč pri vzgoji tulipanov in drugih pomladnih čebulnic odločilne važnosti. Ako sadimo v vrt, kjer so miši ali celo voluhar, ki v zimskem postu temeljito ogledajo nezavarovane čebulice, moramo pri sajenju poskrbeti, da jih te živali ne uničijo. Kupimo za 100 čebulic $\frac{1}{2}$ kg minija v prahu, ga dodamo vodi v plitki posodi, pridenemo še arzenove strupe ali zelio-pasto in povaljamo v tem čebulice ter jih nato osušimo. Kjer pa ni nevarnosti pred glodalci, je sajenje kaj preprosto.

Sadimo lahko v dve svrhi: za cvetenje na planem ali pa za zgodnje cvetenje v sobi. V obeh primerih moramo skrbeti za pravilno prst in za obrambo proti živalim. V obeh primerih morajo cvetični gomolji najprej v zemljo na ukoreninjenje.

Ko smo za sajenje na planem že prej pripravili gredo, izberimo ugoden dan in sadimo po prej napravljenem načrtu v 10 do 15 cm globoke jamice, ki naj bodo po 10 cm vsakebi. Da bo čebulica bolj zdrava, jo vložimo v manj propustnih tleh v plast mivke, ki preprečuje gnitje čebulice in korenin. Posajeno površino pokrijmo z žaganjem, listjem ali pa s smrečjem, da varujemo borno zemeljsko toplino za dobro ukoreninjenje. Kaj kmalu namreč odženo korenine in od tedaj rastline ne smemo presajati.

Če pa hočemo imeti, da nam te cvetice cveto v sobi že sredi zime, moramo čebulice od septembra do novembra meseca vsaditi naravnost v lončke ali pa v lesene zabojčke. Tako vsajene cvetice porabimo lahko spomladi tudi za okras oken ali balkonov, če jih malo, preden zacveto, vzamemo iz zakopa v zemlji.

Zgodnje vrste prinesemo v sobo lahko že meseca decembra, če smo jih posadili septembra, sicer pa šele januarja meseca, a darvincev, ki cveto šele meseca maja, ne dajmo iz zakopa v siljenje pred koncem januarja. Pri njih imamo še najboljši uspeh, če pričnemo s siljenjem sredi februarja. Za siljenje so zelo priljubljeni tudi hijacinti. Posebno lep uspeh nam dajo tako imenovane preparirane čebulnice od tehle vrst: svetlomodri Bismarck, porcelanastomodri dr. Lieber, rumeni Gelber Hammer, rožnati Gertrud, nežnorožnati Lady Derby, rdeči La Victoire, beli L'Innocence, nežnorožnati Moreno in Nimrod ter temnoškrlatni Tubergens Scarlett. Tudi nekateri narcisi uspevajo v sobi, zlasti pa imamo veselje s podleski, ki jih nudi trg v najrazličnejših barvah. Enkrat za siljenje že porabljene cvetice izgube precej moči, zato jih naslednje leto več ne rabimo za to svrhu, ampak jih posadimo v gredo, kjer se spet okrepe.

Za kamnike so porabni botanični tulipani, ki jih veliko premalo poznamo, grede zunaj v vrtu pa posadimo z zgodnjimi ali poznimi vrstami tulipanov v izbranih barvah ali pa v mešanici. Hijacinte je lepo videti, če so posajeni sredi trate v majhnih eno- ali večbarvnih skupinah, prav tako je z narcisi. Podleski pa delajo čudovit učinek, če jih posadimo raztreseno po trati ali pa pod grmovjem. Enkrat posajene čebulnice puščamo po tri leta na istem prostoru. Ker se v dobri zemlji hitro množe in ker je oskrbovanje cvetic in čebulic kaj preprosto, se nikar nič ne pomišljajmo, ampak oskrbimo našim sobam cvetja za zimske dni, a našim vrtovom zgodnjo pomlad, pa najsi bo to v gospodskem mestu ali pa na preprostem vrtičku kmečkega dekleta.

Zobni kamen je najnevarnejši sovražnik vaših zob. On odrija brez bolečin dlesne, ki jih varujejo, in zobje se začnejo majati. Zobni kamen najlaže odpravite s Solvolith-pasto za zobe.

Solvolith-pasta za zobe ima v sebi naravno karlovarsko sol, ki razkroji zobni kamen, če jo pa uporabljate vsak dan, obvaruje vaše zobe zobnega kamna. Solvolith-pasta za zobe je že 35 let preizkušana in zdravniško priporočana.

Tisti se lahko smeje, ki ima lepe zobe. Toda to ne pride samo od sebe. Usta in zobe je treba zavarovati pred bakterijami, ki neprestano silijo v usta. Ali je to mogoče? Prav lahko: če si vsako jutro in vsak večer z Odolom izpiramo grlo! To izpiranje deluje na tri strani: daje svež dih, lepe zobe in varuje prehlada.

Odol je idealno sredstvo za nego ust in uniči s svojim antiseptičnim delovanjem v kali bakterije, ki se zakotijo v najbolj oddaljenih kotičkih ustne dupline, hkrati pa prepreči tudi razdiralno moč tekočin, ki se delajo zaradi vretja in gnitja jedilnih ostankov.

Za svojo veliko priljubljenost pri milijonih se ima «Kneippova sladna kava» zahvaliti svojemu odličnemu okusu in svoji izdatnosti. Nešteto zdravniških priznanj pa dokazuje, da je «Kneipp» tudi posebno zdrav. Samo v Dravski banovini se popije vsak mesec približno sedem milijonov skodelic kave iz tega izdelka, kar potrjuje njegovo visoko kvaliteto! Pristen je le v originalnih zavitkih s sliko župnika Kneippa.

Ovomaltine spet cenejša!

Od 6. t. m. (že drugič v nekaj manj ko enem letu) so znova znižane cene koncentrirane krepilne hrane Ovomaltine. Te ugodne vesti se bodo mnogi naši čitatelji razveselili, najbolj pa matere, ki jim je na srcu skrb za vso družino. Marsikateri materi bo spet mogoče kupovati ta proizvod, ki je tako koristen zdravju njenega otroka.

Ovomaltine pomaga vsem: odraslim in otrokom, zdravim in bolnim. Ovomaltine nadomesti moči, ki se trošijo zaradi rasti, zaradi prevelikega fizičnega in duševnega dela, zaradi bolezni ali starosti, pri sportnikih pa ustvarja rezervo moči, potrebne za trening in tekmo, ne da bi obremenjala želodec.

Na olimpijadi v Berlinu je bila Ovomaltine uradno priznana kot sportna krepilna hrana in so jo sportniki vseh narodnosti z velikim užitkom uživali.

Nove cene Ovomaltine so tele: ljudski omot 6.50 din, mala škatla 10.50 din, srednja škatla 24 din, velika škatla 45 din, stekleni omot 47 din, družinski omot 76 din.

Popravite v knjigi «1400 nasvetov» na strani 80 tretji nasvet takole:

Mastne madeže na obleki odpravimo z izsuševalnim pudrom za lase. Madež potresemo s pudrom in ga podložimo s čisto krpo, nakar madež izgine, manjši že čez pol ure. Pri hujših madežih denemo na posuto mesto težjo knjigo ali kaj podobnega in jo pustimo čez noč na madežu. In drugo jutro madeža že ni več.

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto Din 105.—, za pol leta Din 54.—, za četrt leta Din 27.—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 5.—; za Italijo Lir 37.—.

Posamezna številka Din 5.—, krojna priloga Din 2.—, gospodinska knjiga Din 30.—.

Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100.—, Vezava Din 60.—.

Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorna urednica Riža Podkrajškova v Ljubljani.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/1. Tel. 21-32.

Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani. Predstavniki: Josip Strukelj v Ljubljani.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.

NOVO!

ŠTIRI PUDRI V ENEM

"Nepromočljiv"

1 Najboljši puder za ulico, ker je nepremočljiv.

2 Najprimernejši puder za zaprte prostore, ker ne dela kepice na licu.

3 Puder, ki ostane na licu ves dan, ker je zmešan s smetano.

4 Puder, ki odstranjuje blestenje nosa in lica ter ohrani kožo svežo in mlado, ker vsebuje smetano.

NE PUŠČA VODE Denite nekaj tega pudra na prst in pomočite prst v čašo vode. Ko potegnete prst iz vode, bo puder še vedno na njem, prst pa bo suh. Ta puder se obdrži na koži kljub potenju med plesom, deževnemu vremenu ali kopanju na morju. On ne vsebuje malib, trdih drobcov škroba, ki se zarivajo v kožne znojnice, se tam naberejo ter povzročajo razširjenje znojnice, zajedalce in druge napake polti. 5.000.000 krasnih deklet in lepih stark upora ljia vsako jutro ta puder. Zahtevajte puder Tokalon, zmešan s smetano. Ta puder odstranjuje razširjenje znojnice. Uspešni rezultat je v vsakem primeru zjamčen, ali pa se denar vrne.

Vsem, ki se hočejo dobro odpočiti, na znanje, da je na žimnicah iz Masterlove žime najslajše spanje.

Predilnica za žimo

Vilko Masterl Stražišče pri Kranju

Zahtevajte brezplačne vzorce in ponudbe.

Banovinska tkalnica bosenskih in perzijskih preprog v Sarajevu

Vam nudi svoje prvovrstne ročne izdelke tudi na dolgoročno odplačilo.

Pismena naročila na naslov:

Tkalnica v Sarajevu, ulica 6. novembra, št. 11, ki daje tudi vse ostale informacije.

Prodajalnice:

Zagreb, Gundulićeva št. 3;
Beograd, Knez Mihajlova št. 53;
Dubrovnik, Placa kralja Petra

MEZ
odlična prediva
za ročna dela
C.M.S.
lavable
guarantee

Za dež in blato

19
dečje

29
ženske

39
moške

Rato